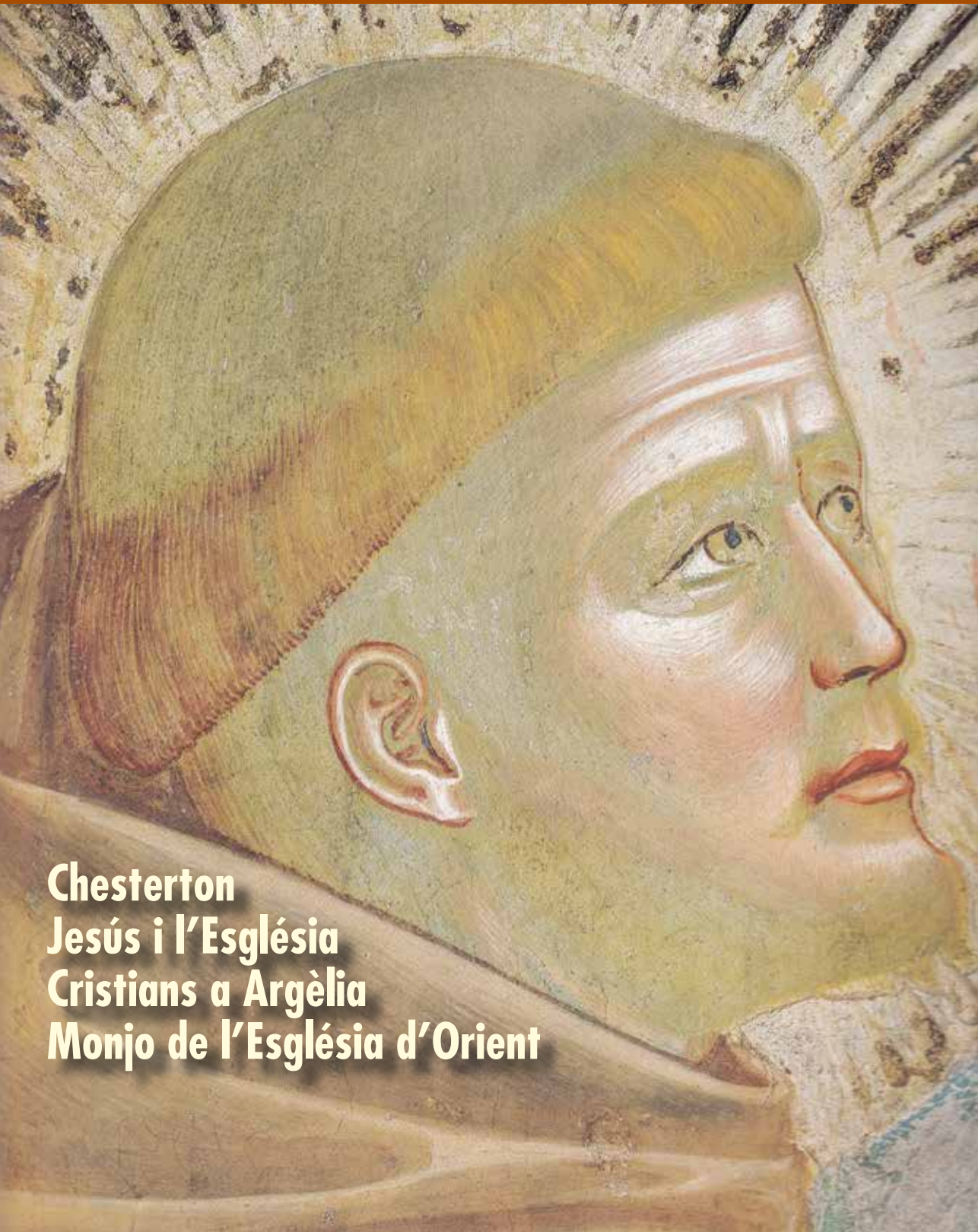

CATALUNYA FRANCISCANA

ANY LIV - NÚM. 257 - GENER-ABRIL DE 2018

Chesterton
Jesús i l'Església
Cristians a Argèlia
Monjo de l'Església d'Orient

Foto coberta:
Detall pintura Basílica superior de Sant Francesc. Giotto, Assís, s. XIII.

EDITA:
Caputxins de Catalunya i Balears
www.caputxins.cat

DIRECTOR:
Josep Manuel Vallejo

CONSELL DE REDACCIÓ:
Montse Andreu
Enric Emo
Jesús Romero
Gemma Cervera
Marta Palau

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Esteve Fornaguera
Avda. Diagonal, 450
08006 Barcelona
Telèfon 934 161 812
conselldeiaics@caputxins.cat

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Normal: 20 €
De suport: 30 € per amunt

Dipòsit legal: B. 8297-59

ÍNDEX

EDITORIAL

DEIXAR-SE ESTIMAR
Josep Manuel Vallejo 1

ESPAI FRANCISCÀ

Testimonis

CRISTIANS A ARGÈLIA
Hubert Le Bouquin 2

Articles

JESÚS I L'ESGLÉSIA
Jacint Duran 5

IRRADIAR
Josep Manuel Vallejo 13

BENEÏDA IMPOTÈNCIA
Llorenç Sagalés 15

ESTIMA'M TAL COM ETS
Un monjo de la comunitat de Jerusalem (París) 17

ANA MARIA DEL SANTÍSSIM SAGRAMENT
Valentí Serra de Manresa 19

UN MONJO DE L'ESGLÉSIA D'ORIENT
Josep Manuel Vallejo 20

LA VIRTUT QUE FORAGITA EL VICI
Kajetan Esser 21

ESPAI CENTRAL: RECERCA 70

LA COLOMA I L'ANYELL

ENVOLTATS D'UN NÚVOL TAN GRAN DE TESTIMONIS

CHESTERTON I EL CRISTIANISME: ALGUNS ASPECTES
Silvia Coll-Vinent 27

ESPAI HISTÒRIC

CATAZÒNIA ELS CAPUTXINS CATALANS A L'AMAZÒNIA
Valentí Serra de Manresa 33

ESPAI ARTÍSTIC

PREGÀRIA D'UN "POBRE DIABLE"
DE JANUSZ KORCZAK 35

LLIBRES

**CARISMA I INSTITUCIÓ EN L'EXPERIÈNCIA
DE FRANCESC D'ASSÍS**
Jacint Duran 37

**CRISTIANISME, PENSAMENT
SOCIAL I LITERATURA, DE G.K. CHESTERTON** 39

**EL HUERTO MEDICINAL.
SABIDURIA CAPUCHINA DE LA A A LA Z** 39

**STORIA DELLA SPIRITUALITÀ FRANCESCANA,
SECOLI XIII-XVI** 40

LA ISLA DE LOS MONJES 40

EDITORIAL

DEIXAR-SE ESTIMAR

FRA JOSEP MANUEL

Fa poc, en una entrevista, un frare responent a la pregunta de què necessiten els caputxins, va respondre: “Necessitem afecte”... “si hagués de demanar una cosa a la gent que ens envolta és que no deixin d’estimar-nos”.

Pot sorprendre d’entrada aquesta resposta que podria ser interpretada en clau d’immaduresa afectiva. Però no és així, tots necessitem compartir l’afecte. I els frares estan al món per fer-lo brollar. Quan Jesús envia els seus deixebles a anunciar la Bona Notícia, els envia

sense bossa, ni sarró, ni diners... (Mt 10,10) a demanar acolliment. Els envia des de la feblesa per fer brollar la bondat i l’amor que hi ha dins de les persones. Els missioners han de ser com catalitzadors que faciliten la reacció de l’amor. Perquè quan nosaltres hi anem, l’Esperit Sant ja hi és.

Sí, els franciscans estem al món per deixar-nos estimar, per deixar-nos acollir, com el Fill de Déu, que s’agenolla davant la seva criatura per commoure les seves entranyes i fer brollar la compassió.

CRISTIANS A ALGÈRIA

FRA HUBERT LE BOUQUIN

Hubert Le Bouquin és un caputxí francès que està vivint amb la seva comunitat en una població anomenada Tiaret que, vista des del nord del país, es troba al lindar del Sàhara, a Algèria, en la diòcesis d'Oran. La comunitat porta allà uns quinze anys, però en aquest temps, tant ell com els seus germans, s'han inserit ràpidament i molt positivament en aquella Església que té una fesomia especial.

A finals d'octubre passat, va tenir lloc a Lourdes la primera "Universitat de la diaconia i del servei" en la qual hi va participar Hubert. Convidat a presentar-se, veiem què és el que va destacar:

Vinc d'una Església en la que hi ressona el crit dels més pobres...

La nostra Església a Algèria gairebé no representa res en el paisatge algerí. Potser els cristians catòlics arribem a ser uns pocs milers en un país de 44 milions d'habitants, disseminats en un territori que té una extensió unes cinc vegades més gran que França. La major part de la nostra Església està representada per migrants procedents d'Àfrica subsahariana que, després d'haver travessat el desert, es troben fracassats en el nord d'Àfrica, esperant, a vegades desenes d'anys, fins aconseguir passar a l'altra riba del Mediterrani, a les embarcacions les condicions i la inseguretats de les quals ja coneixem. Tenim també a la nostra Església uns centenars d'estudiants igualment subsaharians, i treballadors immigrants filipins, coreans... i alguna altra família europea i finalment els qui podríem anomenar voluntaris de l'Església, sacerdots, religiosos, laics, uns dos-cents en total. D'allà vinc jo i d'allà us parlo jo.

Us diré el que he vist, escoltat i comprès a partir del que sóc com a persona i com a membre de l'Església a Algèria.

Un dia vaig anar a portar una carta d'una amiga a un senyor que viu en un poblet a uns 30 km. de Tiaret, on vivim la comunitat de germans caputxins. Es tractava de trobar aquest senyor que jo no coneixia; només sabia que al seu pare, fa més de 60 anys, l'havien matat els combatents algerins perquè havien suposat que col·laborava amb l'exèrcit francès. Buscant la casa d'aquest senyor, ja en el seu barri, ho pregunto a algú i abans de respondre'm o indicar-me la casa, em diu: "Ah, vostè busca a aquell gos!" Així és que 60 anys després, a aquest home se'l menysprea i els veïns el tracten encara com un gos. Per suposat que m'impactà aquesta resposta injuriosa.

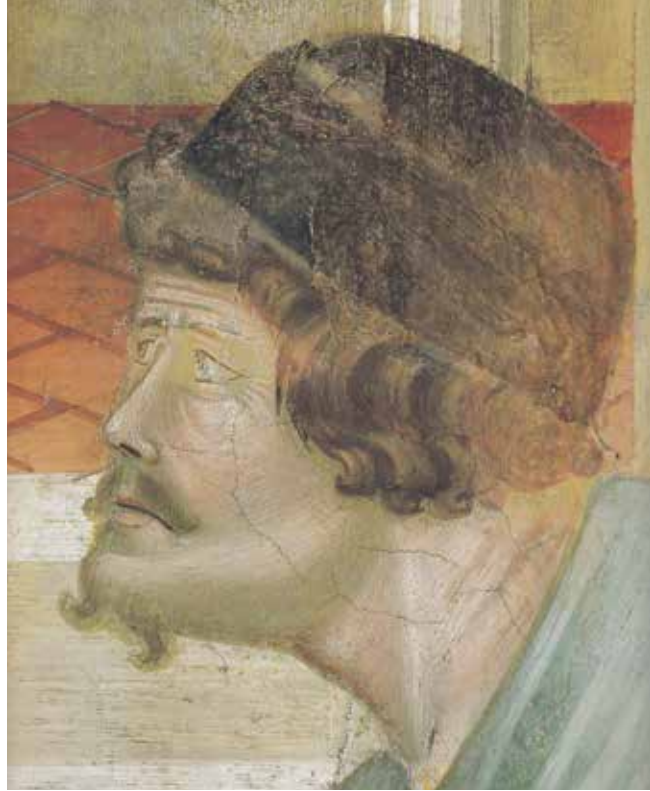
Però a la Universitat de la diaconia i de la solidaritat, ho he comprès. He entès a l'escola de l'Evangeli i de la dona sirio-fenícia que aquesta ofensa podia transformar-se en benedicció ja que "els gossos mengen les engrunes que cauen sota la taula dels fills". Tant els gossos com els fills es beneficien de la sobreabundància de l'amor de Jesús. Això em va fer recordar sant Francesc, de qui venim els caputxins. Quan va començar a viure segons

l'Evangeli, el seu pare que no hi estava d'acord el va fer fora de casa, i cada cop que escoltava parlar del seu fill i de les seves bogeries o el veia pels carrers d'Assís, el maleïa. Francesc, pel contrari, demanava a un pobre que el beneís. Així la maledicció es convertia en benedicció, en boca d'un pobre.

Durant la universitat d'estiu, he trobat gossos en el camí dels pelegrins de l'esperança. Els gossos són els companys (com-panis significa els que comparteixen el mateix pa), homes del carrer que poden convertir-se en companys d'esperança.

Vinc d'una regió de l'altiplà d'Algèria on els homes comparteixen la vida dels animals i, quan agafo l'autobús per anar a visitar els presoners migrants a 300 km. de casa nostra en direcció al Sàhara, em trobo encaixonat a l'autobús entre homes ficats en la seva djilaba impregnada de l'olor del ramat, del foc i de les seves pròpies olors. Aquesta olor m'ataca a la gola i se'm remou l'estómac. Però en aquesta universitat de la diaconia i de la solidaritat, he après de la boca dels pobres que han llegit l'Evangeli i que al seu torn ho han après de la dona fenícia, que aquesta olor és la del mateix Jesús que tant es va acostar als pobres i tant s'acosta als pobres que estan a Algèria. En realitat jo ja ho sabia, i ho sabia pel mateix papa que diu als sacerdots que també ells han de fer olor d'ovella, però el que jo sabia ha quedat confirmat per la saviesa dels més pobres. Car quan els més pobres diuen les mateixes paraules que el papa, és senyal que ell té la veritat de la fe. Quan la paraula dels més importants i la dels més petits coincideix, és que és veritable, encara quan jo mateix ignoro qui estan entre els més importants o els més petits, si el papa o els més pobres.

Vinc d'un país en el qual els homes es balancegen al temps que reciten els versos de l'Alcorà, una altra paraula que ve de dalt. I quan nosaltres aquí hem acompanyat amb

gestos les lectures de l'Evangeli i la pregària del Parenostre, jo pensava en les dones i els homes del meu país que es dirigeixen sincerament a Al·là demanant-li la pau.

Vinc d'un país en el qual es parla àrab, en el que a Déu anomenen Al·là i quina ha estat la meva alegria en escoltar a Farah que pregava per nosaltres en àrab!: m'he sentit a la meva pròpia casa.

Vinc d'una Església a Algèria que viu amb un cor ardent la diaconia. En efecte, la diaconia, el servei i la solidaritat es l'únic llenguatge de que disposa per a expressar l'amor de Crist al poble algerí i musulmà. No té més paraules que la del servei humil. Vinc d'una Església que ha donat els seus testimonis, els seus màrtirs de la diaconia i de la solidaritat: Pierre Claverie, bisbe de la meva Església d'Oran i els seus companys, que moriren per no haver volgut abandonar el poble algerí durant la guerra civil. Anomenaré aquelles germanes i germans que aviat, sens dubte, seran beatificats: Pierre, Henri i Paul-Hélène (assassinats a la biblioteca

que tenien per als nens i adolescents de les escoles de la Casbah, barri antic d'Alger, la capital); Angèle, Bibianne, Odette, Ester i Caridad; Christian, prior del monestir de Tibhirine i els seus germans Luc, Christoph, Michel, Bruno, Célestin i Paul; els Pares Blancs de Tizi Ouzou, Jean, Alain, Charles, Christian. Van morir ells com altres 200.000 algerins, homes i dones musulmanes, que no van voler sotmetre's al dictamen dels qui els negaven el dret d'escolaritzar els seus fills. Van morir com altres cents d'imans que es negaven a pronunciar fàtues condemnant els "dolents" musulmans, tals com artistes, homes intel·lectuals, periodistes o a cristians, que no van voler deixar-se humiliar.

Vinc d'una Església que viu amb passió això d'anar a l'encontre de l'altre de cultura diferent, o la religió i la història del qual són totalment diferents. I això perquè Déu estima els algerins musulmans tal com són i no com nosaltres voldríem que fossin... Vinc d'una Església que es considera sagrament de l'encontre de la humanitat sencera en el cos i en el cor de Jesús.

Vinc d'una Església pobra i dels pobres en la qual els cristians que es reuneixen els diumenges són migrants procedents de l'Àfrica subsahariana, que viuen en extrema precarietat, perseguits per la policia, vivint en garatges sense aigua, sense higiene. Dones que han de prostituir-se, homes que viuen del tràfic o contraban més sòrdid. Vinc d'una Església en la qual el crit dels més pobres ressona a totes les misses de la catedral d'Oran.

Vinc d'una Església que es considera ciutadana, que té la voluntat de posar-se al servei de la societat algerina, d'aportar el seu granet de sorra en la construcció d'una humanitat plural i fraterna en la qual les diferències no siguin mai excuses per a excloure sinó al contrari, raons per valoritzar-se els uns als altres en una harmonia

de mil colors i com una simfonia musical. Una societat algerina en la qual cadascú tingui el seu lloc. Vinc d'una Església que acull nens, dones, homes musulmans, musulmans en la seva totalitat, per ajudar-los a créixer en humanitat, en intel·ligència, en amor i en llibertat.

L'Església és el signe que Déu ha donat a la humanitat sencera. El nostre objectiu està més enllà de l'Església, és el Regne de Déu, que ja és aquí i encara no. L'Església no és el Regne de Déu, però és signe d'aquest Regne, és el sagrament. No podem estar mai satisfets perquè ja ens trobem bé entre nosaltres, mentre no haguem anat a l'encontre de tots els homes, dones i nens de qualsevol lloc, sigui quina sigui la seva pertinença religiosa. No per atraure'ls a nosaltres sinó per ser testimonis de l'Amor de Crist per a tots. Per a posar-nos al servei de la seva dignitat, de la seva humanitat, de la seva llibertat. Crec que Jesús no va demanar a la dona sirio-fenícia que fos deixeblla, que es fes cristiana. Jesús va voler que fos el que era, una mare feliç.

("Le Lien", Revista Diocesana d'Oran, número 408)

JESÚS I L'ESGLÉSIA

FRA JACINT DURAN

¿Volia Jesús l'Església?

Intentaré comunicar la relació de Jesús amb l'Església i la importància cabdal d'aquest tema per comprendre Jesús i per a la vida cristiana. Són reflexions en diàleg, retocant o seguint G. Lohfink en els seus llibres entorn de l'Església. Ell vol rebatre una opinió que diu: "Jesús va predicar el Regne de Déu i li va sortir l'Església", com si fos un accident. El teòleg protestant del segle XIX, Harnack, diu que la qüestió de la fe, del Regne de Déu, és una qüestió entre la pròpia ànima i Déu, i res més. L'Església no hi pinta res, més aviat hi fa nosa. Aquestes dues afirmacions es troben presents en les converses dels cristians actuals. Moltes vegades es parla de l'Església com una espècie de malaurada equivocació que va haver-hi després de Jesús, o d'una associació que, aprofitant-se de Jesús, el que ha fet a través de la Història és malmetre el que havia rebut, en comptes de fer-ho créixer. És a dir, es veu la Història de l'Església com una decadència progressiva. Jesús anunciava el Regne, i li ha sortit "aquesta cosa tan estranya" que és l'Església, i que es dedica a malmetre, amagar i perseguir aquells que volen ser cristians, seguidors de Jesús. La visió general predominant és aquesta. I l'altra visió també és molt present avui dia, que la fe, la qüestió religiosa, és cosa meva, i no té repercussions col·lectives ni comunitàries, l'Església fa nosa.

Això es veu en dos grans personatges en la Història de l'Església: Orígenes i sant Joan de la Creu. Orígenes té un comentari al llibre del Càntic dels Càntics. Aquest llibre no narra només la relació entre un

noi i una noia, sinó l'al·legoria de la relació entre Déu i l'Església. Ja en el món jueu es troba aquesta al·legoria de la relació entre el poble d'Israel i el seu Déu. En el món cristià, Orígenes, hi veu una al·legoria de la relació íntima que hi ha entre l'Església i Jesucrist.

Per un altre costat, Urs Von Balthasar en el seu llibre Glòria fa una crítica no d'Orígenes sinó d'aquest altre gran escriptor i místic: Sant Joan de la Creu. Si llegiu aquest sant, en un dels textos més bells que s'han fet, ell fa també un comentari al Càntic dels Càntics, però canvia els personatges. Ja no és el poble d'Israel, o l'Església, en relació amb el seu Déu, sinó que es tracta de l'ànima i Déu. I això no és que ho negui la tradició més antiga cristiana però quan es fa exclusiu es desdibuixa el Cristianisme. El Cristianisme no es pot entendre si no és en comunitat. No és una relació entre jo i Déu, que sí que ho és, però no exclusivament ni principalment.

Jesús diu: "Us dono un manament nou, que us estimeu els uns als altres tal com jo us he estimat... Tothom coneixerà que sou deixebles meus quan us estimeu com jo us he estimat" (Jn 13,34-35). Per tant, hi ha el món per un costat i els deixebles de Jesús per un altre. Sense aquesta realitat comunitària, la fe no s'entén. I això és el que costa més d'entendre en l'actualitat. Del que està parlant Jesús és de crear una comunitat, una fraternitat. A través d'una comunitat concreta vol aplegar la humanitat en una gran família. Però necessita un instrument per poder-ho fer i aquesta fraternitat ho podrà fer vivint el seguiment de Jesús. Això ho farà atractiu, i així esde-

vindrà instrument del Regne. Jesús l'anomenarà pròpiament "la meva família", i la tradició posterior l'anomenarà Església.

Altres grups en temps de Jesús

En l'època de Jesús hi havia diversos moviments, el seu no era l'únic. A part dels més típics que ja coneixem prou, com eren els fariseus i els saduceus, hi havia altres tres classes de grups: Els messiànics, els apocalíptics i els profètics.

Els grups messiànics són aquells que esperen un Messies, algú que ha de venir, un Ungit de Déu, que ha de revoltar-se contra l'opressor. Acabaran concretant-se a poc a poc en els zelotes que, amb la seva política de no baixar del burro, acabaran destruint pròpiament Jerusalem i després tot Israel. Un dels deixebles de Jesús l'anomenaran zelota. Per tant, dintre del grup de Jesús hi havia zelotes.

Un altre grup és el dels apocalíptics. Aquests són més pacífics, encara que més durs. Són aquells que esperen que vingui la fi del món, i per això s'hi han de preparar. Deien que quan a Israel hi hagués un grup que complís fil per randa tot el que diu la Llei, vindria la fi dels temps. La comunitat de Qumran, els essenis, eren apocalíptics. Estaven repartits en diversos llocs d'Israel i, fins i tot, de fora d'Israel. L'any 70 es van associar amb els zelotes perquè es pensaven que era la fi del món.

Finalment els grups profètics constitueixen la tradició més pròpia d'Israel. Els profetes posen l'accent en què el poble d'Israel s'ha de convertir. Com els profetes de l'Antic Testament posen en qüestió el mateix poble. És el poble el que ha de canviar, i el Senyor vindrà per perdonar els seus pecats. Aquests grups cercaven la conversió del poble d'Israel. Bàsicament trobem a Joan Baptista i al mateix Jesús. Joan es posa al costat del riu Jordà, com una imatge de l'entrada definitiva a Israel cap a Jerusalem (celestial) i això després de convertir-se.

I qui s'ha de convertir? El poble d'Israel. A Jesús l'hem de posar en aquest grup, i subratllo, grup, no individu. A Jesús en els evangelis se'l troba sol: A vegades va sol a resar, està sol a la Creu, al Gòlgota... però són poques vegades, ja que normalment sempre se'l troba rodejat de gent. Sobretot està rodejat dels seus deixebles.

El grup de Jesús

De grups de mestres amb els seus deixebles n'hi havia de diferents tendències, tots tenien coses en comú i diferències. Quatre aspectes són els que diferenciaven i donaven fesomia pròpia al grup de Jesús:

1. Era un grup que tenia una imatge de Déu molt estranya i contrastava fortament amb la imatge que de Déu es tenia a Israel. Això cal subratllar-ho. Diu Jesús: "Estimeu els vostres enemics i llavors sereu fills del vostre Pare celestial que fa sortir el sol sobre bons i dolents i fa ploure sobre justos i injustos"

(Mt 5,45). No és només una exhortació moral, sinó que fa referència, com totes les exhortacions, a Déu (hem de fer això perquè Déu és així). Jesús és el primer en estimar els seus enemics. És una imatge d'un Déu estrany, profundament proper, un Déu a qui se li remouen les estranyes quan veu venir el seu fill, no el bo, sinó el dolent, i quan el veu li surt a l'encontre i tot ell es commou i no el deixa ni disculpar-se perquè l'abraça. És un Déu diferent. És un Déu que es veu en el rostre de Jesús: "Ningú t'acusa, tampoc jo no t'acuso. Ves-te'n i no pequis més" (Jn 8). És una imatge d'un Déu que sobta, i si no ens sobta és que no estem davant del Déu que està predicant Jesús. És un Déu que demana que estimem els nostres enemics, no ho diu com un imperatiu, sinó que afegeix que llavors serem fills del nostre Pare, que estima els seus enemics i fa sortir el sol sobre bons i dolents i fa ploure sobre justos i injustos, que es commou com una mare, que no acusa... Aquest és el primer distintiu d'aquest grup.

2. El segon distintiu del grup que Jesús formà a l'entorn seu és la relació que els deixebles mantenen amb Ell. Jesús, en aquell grup, no és simplement un cap. Jesús, en el grup ho és tot. Jesús una i altra vegada dirà: "Vosaltres no m'heu escollit a mi, sóc jo qui us he escollit a vosaltres" i això queda clar en els relats de la crida als deixebles: "Segueix-me". El que és típic d'un deixeble en el món jueu és que va a buscar el seu mestre, però en el cas de Jesús no es tracta d'això. Jesús crida dient: "Deixa-ho tot, vine i segueix-me...", "no sou vosaltres els qui m'heu elegit, sóc jo qui us he elegit".

3. En el grup no es parla de la llei i del seu significat... La matèria d'aquest grup és Jesús. Jesús no ensenya dient:

"En el llibre de l'Èxode es diu... en el llibre d'Isaïes es diu..." sinó "Jo us dic..." I el Nou Testament, redactat en grec, posa un tros en hebreu: "Amen, amen" abans del "jo us dic", Ell és la font mateixa de la seva autoritat. No diu "Déu", o "l'Antic Testament", sinó "Jo us dic". La centralitat de Jesús és bàsica. És ell qui crida, és Ell la font de la doctrina i, a més, l'han de seguir jugant-se la vida per ell. Diu: "Qui busca la vida la perdrà i qui la perdi la retrobarà", "vés, ven tot el tens i segueix-me" –no "segueix-lo", a Déu, sinó "segueix-me", a mi. "Qui vulgui seguir-me que agafi la seva creu i m'acompanyi". Per tant, la centralitat de Jesús en aquest grup és total. És Ell la font del grup, és Ell la font de la Paraula, és Ell la font de la vida i de la mort. L'evangeli de sant Marc diu, d'una manera molt descriptiva: "Els elegí perquè estiguessin amb Ell i per enviar-los a predicar" (Mc 3,14). Per enviar-los, certament, però primer han d'estar amb Ell, i aquest estar amb Ell no s'acabarà mai, fins i tot els portarà a la mort. És jugar-se la vida amb Jesús.

4. El quart element és la radicalitat absoluta, cosa que a nosaltres ens posa molt nerviosos. Jesús no diu: "Si vols seguir-me, ens trobarem de 3 a 7h."... Ho demana tot. "Qui vulgui salvar la vida la perdrà i qui la perdi per mi, la retrobarà". Estem davant d'un grup que comença de manera molt bonica, amb un Déu d'una gran tendresa però amb una gran exigència. No es tracta de Papà Noel..., es tracta de la totalitat. Jesús a uns els demanarà unes coses i a uns altres unes altres... però a tots, no els demana poc o molt, sinó que els ho demana tot. Tot, es tracta de Déu. Aquestes són les "pretensions de Jesús".

Hi ha un altre aspecte important d'aquest grup. És un text que se cita molt poc a la litúrgia. És de l'evangeli de sant Joan: "Els guardes del temple se'n tornaren a trobar els grans sacerdots i els fariseus. Aquests els van dir: ¿Per què no l'heu portat? I els guardes respongueren: Ningú no ha parlat mai com aquest home". I continua dient el text: "Vosaltres –diuen els fariseus als soldats–, ¿també us heu deixat enganyar? ¿Qui de les autoritats o dels fariseus ha cregut en Ell? Només hi creu aquesta gentussa d'ignorants de la llei i que mereixen la condemna". O sigui, ¿qui són els que van amb Jesús? La gentussa. Hi ha un altre text que diu: "Ha vingut Joan Baptista, que no menja pa ni beu vi, i diu: Té el dimoni; ha vingut el Fill de l'home, que menja i beu, i diu: Aquí teniu un golut i un bevedor, amic de publicans i pecadors. I a la primera carta als de Corint dirà: Mireu els que heu estat elegits. No n'hi ha massa savis, no n'hi ha massa..." (1Co 1). Per tant, vol dir que l'ambient en el qual es movia Jesús, era un ambient de gent senzilla, els pobres...

Jesús i els altres pobles

En els evangelis ens trobem amb textos absolutament universalistes. En el capítol 25 de sant Mateu diu que tots els pobles i nacions es posaran davant del Fill de l'home i forjarà aquella frase que quedarà gravada en or en la nostra memòria, en la nostra consciència: "Tot allò que fèieu a un d'aquests petits, per petit que fos, a mi m'ho fèieu". Això és la resposta a la pregunta de la gent de tots els pobles: "¿Quan us vam acollir? ¿Quan us vam donar de menjar? ¿Quan us vam donar vestit?" No ho sabien. Jesús mostra que l'accés a Déu és l'accés al petit. Jesús diu: "Qui acull un d'aquests petits, m'acull a mi, i qui m'acull a mi, acull aquell que m'ha enviat". Per tant, si el que anhela l'ànima de la persona humana, és trobar-se amb l'absolut de Déu, hi ha una porta d'accés per a tothom: Els petits.

Quan parla dels altres pobles, parla en concret: Els conflictius samaritans. Jesús posarà els "heretges" com a exemple. Recordem la paràbola: El Bon Samarità era un que formava part d'un poble, no sols diferent sinó confrontat amb Israel.

El leprós que retorna un cop guarit, també és un samarità, un estranger, i Jesús li reconeix la seva fe: “La teva fe t’ha salvat”. El centurió, era un pagà. Pertanyia a la potència enemiga. Jesús s’admirà de la seva fe i diu: “No he trobat en tot Israel tanta fe”. Per tant, Jesús reconeix la fe, l’amor com l’accés a Déu, en gent que no és del poble d’Israel.

Però, curiosament, i aquí hi ha una cosa que normalment passem de puntes. Quan Jesús envia els dotze i després els setanta-dos, diu: “No aneu als pagans, no aneu als samaritans... Aneu a les ovelles perdudes del poble d’Israel”. ¿Com lliga això amb el que hem dit fins ara? En aquest punt s’hi juga el perquè, la raó de l’existència, de l’Església. Jesús, quan envia els seus deixebles, els envia a les ovelles perdudes del poble d’Israel perquè són les que tenen la feina, com a poble escollit, de ser instrument i imatge de la salvació universal. És un poble sacerdotal. Per al bé de les nacions. Hi ha un poble que és escollit i que viu d’una manera diferent i contraposada al món, que visible el que Déu vol per al món sencer, per a tota la humanitat. El poble d’Israel és l’instrument escollit per Déu per aplegar tots els homes en la unitat. Pontífex, pont, sacerdot. Aquest poble fa visible el pla de Déu, i n’és l’instrument necessari per dur-ho a terme. Quan Déu convoca el seu poble a través de Jesús, el que vol fer és un poble, una família que ajudi, com l’instrument imprescindible, per ajuntar tots els pobles del món. I això, no d’una manera genèrica, sinó concreta.

Hi ha un text important en aquest sentit. És d’Isaïes, capítol 2, que diu: “Als darrers temps, la muntanya del temple del Senyor s’alçarà ferma sobre els cims de les muntanyes, dominarà per damunt dels turons. Totes les nacions hi afluiran, s’hi encaminaran tots els pobles dient: Veniu, pugem a la muntanya del Senyor, al tem-

ple del Déu de Jacob. Ell ens ensenyarà els seus camins i nosaltres seguirem les seves rutes. Perquè de Sió en surt l’ensenyament, de Jerusalem, la paraula del Senyor. Ell serà jutge entre les nacions, arbitrarà sobre els pobles. Forjaran relles de les seves espases i falçs de les seves llances. Cap nació no empunyarà l’espasa contra una altra ni s’entrenaran mai més a fer la guerra. Casa de Jacob, veniu, caminem a la llum del Senyor!”.

Jesús coneixia perfectament aquest text que tracta dels darrers temps. El que fem l’Església és fer present ja ara i aquí els darrers temps, amb la nostra petitesa. Quan es fan les coses a la manera de Jesús, els darrers temps són avui. ¿Quina és la finalitat de l’Església? És fer present allò que Déu vol per al final dels temps: Que tota la humanitat sigui u amb Ell. “Que Déu ho sigui tot en tots”.

L’objectiu de la vida és la comunió, que l’home es trobi amb Déu, però no sol, sinó en comú-unió. Ens trobarem amb Déu i amb tothom, fins i tot amb aquella persona que tant em molesta. I si no

puc estar amb aquesta persona que em molesta, no podré estar amb Déu. “Els darrers temps”, per tant, és la unitat de tota la família humana amb Déu. L'Església hauria d'intentar unir, ja ara, no per la pròpia força sinó per la força de Crist que viu en nosaltres. Unir els fills dispersos pel món perquè de la muntanya de Sió, que és l'Església, en surt l'ensenyament, la saviesa, el Sermó de la Muntanya, Crist. L'Església és imatge i instrument.

El grup de Jesús

¿Què és el que hem de viure per a ser una comunitat contrastant i diferent del món, que mostra que al món es pot viure d'una manera diferent i no simplement com una ONG més? “Totes les nacions hi afluiran”. Atretes. Jesús parla de la llavor petita, petita però real.

El poble de Déu està cridat a fer present allò definitiu, ara i aquí, d'una manera

petita com ho és una llavor de mostassa, però real, i d'aquesta comunitat en surt l'ensenyament, el Sermó de la Muntanya, que és viscut per Jesús de Natzaret. La comunitat cristiana viu per mostrar que és possible de ser viscut, que no és una simple utopia.

L'Església ha de caminar a la llum del Senyor, com diu Isaïes. El projecte que Jesús ha encarnat amb la seva existència i ha explicat en el Sermó de la Muntanya, cal fer-lo realitat. No es pot predicar ni mostrar res si no s'ha viscut. El que és bàsic a la comunitat cristiana és fer-ho, fer una comunitat contrastant. És fer una comunitat alternativa al món, on l'única força per fer-ho és Jesús mateix: “Veniu a mi tots els que esteu cansats i afeixugats, i trobareu el repòs que tant desitjàveu”. “Feu-vos deixebles meus i trobareu aquell repòs que tant desitjàveu”. És Ell qui porta el nostre jou. És Ell qui fa possible el que ens proposa. La fascinació que Crist produeix en nosaltres i la seva real presència: “Jo seré amb vosaltres cada dia, fins a la fi del món” és el motor del món nou.

La nova “família” de Jesús, que es creà al seu entorn, estava formada per seguidors que vivien a casa seva, com Marta i Maria, i el seu germà Llätzer, oferint-li hospitalitat a Jesús i als seus deixebles. També hi havia els deixebles que van amb ell, itinerants, que ho havien deixat tot: “Vés, ven tot el que tens, dona-ho als pobres, vine i segueix-me”; aquí hi ha, a més dels dotze, els 72 que cita sant Lluc i les dones que el seguien i l'ajudaven amb els seus béns (Lc 8). I d'aquests, Jesús escollirà 12 apòstols “perquè visquessin amb Ell i va enviar-los a predicar” (Mc 3,14). El sentit de la seva missió és compartir la sort de Jesús. Després de les seves sortides per predicar el Regne de Déu tornen “a casa”, a la casa de la sogra de Pere a Cafarnaüm, que és com el quarter general del grup. El que els evangelis anomenen “a casa”.

Característiques de la Comunitat de Jesús

El Sermó de la Muntanya és com una síntesi del missatge de Jesús on descriu com és i ha de ser la seva comunitat. Va dirigit, en coherència amb el que hem dit, a Israel (Mt 4,25) on ha de resplendir la llum per a totes les nacions, i en primer lloc als deixebles que “s’atansen” a Jesús, o millor, que Jesús crida (Mt 5,1). És la descripció de la comunitat contrastant, diferent al món, per oferir una alternativa a la seva manera de fer.

La societat contrastant de Jesús és:

1. Una societat sense pares

Quan, a l’Evangeli de Marc, Pere pregunta: “I nosaltres que ho hem deixat tot, ¿què ens tocarà?”, Jesús promet la vida eterna i el cent per u als qui han deixat casa, germans, germanes, mare, pare, fills o camps. Però cal tenir en compte que quan els promet que rebran el cent per u en cases, germans i mares, omet la figura del pare (Mc 10,29-30).

A la comunitat de Jesús tots són germans. No s’ha de donar a ningú el nom de pare, perquè, de Pare, només en tenim un, que és el del Cel. Ni s’han de dir mestres, ni guies. És una societat de germans i petits que volen servir i no ésser servits.

2. Una societat constructora de pau

L’altra gran característica de la família de Jesús és ser constructors de pau, no violenta: “No us hi torneu contra els qui us fan mal” (Mt 5,39). S’ha de guarir el mal amb la sobreabundància del bé. “Qui vulgui quedar-se el teu vestit, dóna-li també el mantell”. “Estimeu els vostres enemics, pregueu pels qui us persegueixin... així sereu com el vostre Pare que fa sortir el sol sobre bons i dolents i fa ploure sobre justos i injustos”. És el desig d’imitar Déu. Pau ens dirà, tot resumint, que el mal es venç a força de bé. Jesús envia els seus deixebles com ovelles enmig de llops “sense bossa ni sarró”, sense armes, des de la feblesa i la pobresa, desarmats.

3. L’opció pels pobres fent-se pobre

A Lluc les Benaurances estan plantejades com l’anunci de la Bona Nova als pobres que són alliberats. El text de les Benaurances connecta amb l’escena de la sinagoga de Natzaret quan Jesús llegeix el text d’Isaïes (Lc 4,14): “L’Esperit del Senyor reposa sobre meu, Ell m’ha ungit. M’ha enviat a portar la bona nova als pobres, als cecs el retorn a la llum, a posar en llibertat els oprimits, a proclamar l’any de gràcia del Senyor...” Aleshores comença dient-los: “Avui es compleix aquesta escriptura que acabeu d’escoltar”. En dir “avui es compleix aquesta Escriptura” està dient “avui els pobres són alliberats”, d’una forma real. I hauríem d’afegir: Com un gra de mostassa, com una llavor, com el llevat dins la massa.

Però Joan Baptista, des de la presó, s’estranya de la migradesa d’aquest compliment, per això pregunta: “¿Ets tu el que ha de venir o hem d’esperar un altre? I Jesús respon: “Feliç el qui no quedarà decebut de mi” (Mt 11,1).

Mateu, en canvi, presenta les Benaurances com a descripció de les actituds del cristià, fa una radiografia de Jesús, el retrat de com és Jesús.

Quan Mateu parla dels “pobres en l’esperit”, es refereix a aquells que s’han fet pobres per estar al servei del Regne, lliurement, acceptant la crida de Jesús. És el cas de Pere, Jaume, Joan, dels dotze i altres deixebles que acompanyen i acullen Jesús. Aquests pobres voluntaris tenen fam i set de justícia, de que es compleixi la voluntat de Déu. Actuen a través de la misericòrdia, la pau, la netedat de cor, la humilitat... i acaben sent perseguits a causa de la justícia, a causa de Jesús.

El grup ha de ser sal i llum de la terra, instrument de justícia i de pau. Opta pels pobres, pels petits, a través de la pobresa. En aquesta situació el Regne ja és enmig d’ells. Saben que no es pot servir a Déu

i a les riqueses, que és més fàcil que un camell passi pel forat d'una agulla que un ric entri en el Regne de Déu. Saben que han de ser com el bon samarità i no com el ric Epuló. Que tot el que facin a un d'aquests petits, per petit que sigui, ho fan al Fill de l'Home. I qui acull un d'aquests petits acull Jesús, i qui acull Jesús acull Aquell que l'ha enviat. "Qui m'estima, guardarà les meves paraules; el meu Pare l'estimarà i vindrem a fer estada en ell", llegim en l'evangeli de Joan (14,23).

4. Un grup que no judica

Jesús vol que quedi clar que en la seva família només hi ha un que pot jutjar: El Pare. Per això insisteix dient que allò que contamina l'home és allò que surt del seu cor i no el que menja. I allò que surt són els mals pensaments, que diuen les versions per traduir la paraula grega que hi ha en el text "dialoguismoi", els diàlegs interns, les murmuracions. La llengua fa impur tot l'home. Tot el que veiem i entenem ho interioritzem a través de la paraula, perquè la persona humana és paraula. I del que sobreix del cor en parla la boca, diu l'Evangeli.

Per això Jesús insisteix en: "No judiqueu i no sereu judicats". A més, no hi veiem bé: "Treu primer la biga del teu ull i llavors veuràs prou clar per a treure la brossa de l'ull del teu germà". Sant Jaume en la seva carta ho destaca molt tot això.

5. Un grup que viu el perdó comunitari (Mt 18)

El llistó que posa Jesús al seu grup és molt alt. Per això no es pot viure sense perdó, sense el perdó mutu dels germans de la família de Jesús. És la possibilitat de regeneració. Per això Jesús insisteix en el perdó incondicional, setanta vegades set.

Tot el capítol 18 de Mateu està dedicat a les relacions fraterne dins de la comunitat. El pecador és com l'ovella perduda que s'ha de rescatar, un malalt que s'ha de guarir i no un delinqüent. Perquè "no són els sans els que necessiten metge sinó els malalts".

I puc perdonar perquè he estat perdonat. El problema és que ens oblidem del molt que se'ns ha perdonat i, per això, som exigents amb els altres (Mt 18,23), com aquell alt funcionari que després de ser perdonat d'un deute immens no va saber perdonar el poc que li devia un company. "Si no perdones de tot cor el teu germà, Déu tampoc no et perdonarà a tu".

6. Jesús, fonament de la comunitat

Però, igual que el perdó és absolutament necessari per a la regeneració de la comunitat de Jesús, Ell n'és la font, el fonament, la condició de possibilitat d'aquesta fraternitat. Més, els textos acaben fent coincidir la família de Jesús amb Jesús mateix: "Qui us acull a vosaltres m'acull a mi". I a Jesús com a portador del Pare: "I qui m'acull a mi acull aquell que m'ha enviat". Jesús és el que fa possible la comunitat: "Veniu a mi tots els qui esteu cansats i afeixugats. Feu-vos deixebles meus, que el meu jou és suau i la meva càrrega lleugera i trobareu el repòs que tant desitjàveu". "El Pare ho ha posat tot a les meves mans".

IRRADIAR

FRA JOSEP MANUEL VALLEJO

He llegit fa poc un escrit d'una noia que es diu Mariola López, una religiosa del Sagrat Cor que fa recessos i escriu llibres. Em va impactar molt una frase: "A la vida cristiana no es tracta de fer moltes coses sinó d'irradiar". La vaig trobar molt encertada, molt oportuna. No es tracta de ser molt actius, molt eficaços, molt treballadors, sinó d'irradiar amb el rostre, amb la veu, amb la postura... la tendresa de Déu. I això és més difícil perquè implica una transformació interior.

L'objectiu de la nostra vida és aquest, transformar-nos per poder irradiar Déu des de dintre nostre. I això no ho pot fer ningú per nosaltres. Jo no puc transformar-me per tu, puc ajudar a transformar-te però és una assignatura personal.

Per això en la paràbola de les noies assenyades i desassenyades (Mt 25,1), no es poden passar l'oli d'unes a les altres. És una qüestió personal. Aquestes noies, les insensates, no s'han transformat al llarg de la vida. Per això Jesús, el nuvi, des de dins del Banquet Celestial els diu que no les coneix. No els diu que no s'hagin portat bé, o que haurien d'haver treballat més, o fer més bones obres... No diu això. El criteri del Cel és transformar-se perquè el Ressuscitat ens reconegui. I aquesta és l'assignatura de la vida.

Fixem-nos que els humans naixem molt desvalguts, no com els animals que neixen i ja comencen a trotar. Els humans naixem sense el sistema immunològic acabat, sense

el cervell acabat, sense el llenguatge. I això és així perquè el Senyor ha volgut que ens féssim en la relació amb els altres, que ens acabéssim de fer en relació amb els pares, germans, amics... El nostre ésser està com modelat per les relacions. I és en la relació on creixem i ens transformem. Ai d'aquell que es tanca a la relació! I actualment en tenim molts. Vas pel carrer o al metro i veus gent amb els auriculars, que sembla que no et vegin, que no t'escoltin... La gent

està tancada en el propi melic, tancada en el propi jo. Som bastant refractaris a la relació, sobretot a la relació profunda de deixar-te afectar per l'altre...

Com ens podem transformar?

1. A través de la relació humana, del deixar-nos afectar pel que ens diuen, pel que ens fan els altres, deixar-nos impactar per la relació, viure oberts.

2. Oberts a la realitat. La nostra cultura viu molt de la irrealitat, de la imaginació. Vivim d'esquenes a la realitat real i es tracta de deixar-se impactar per la creació, pels arbres, pel vent, pels rius, pels sorolls de la naturalesa, pel sol... Hem estat fets per a això.

3. Un altre gran lloc per transformar-se és l'art: la pintura, la música, la literatura... Quant de bé ens pot fer una bona obra d'art, una obra de Beethoven, de Mozart, o quadres de Van Gogh o de Chagall. Deixar-se impactar per la bona pintura, per la bona música, per la bona literatura..., és una manera excel·lent de transformar-se.

Quant de temps dediquem a la setmana o al mes a llegir bona literatura? No hi ha res millor perquè puguem veure models nobles. També en els grans llibres de la Bíblia: la història de David, Rut, Josep, Gedeó, Tobit... A la Bíblia tenim alguns llibres que són literatura boníssima que ens poden transformar per dintre pel sol fet de llegir-los atentament.

4. Allò que ens transforma, sobretot, és la relació personal amb Jesucrist, a través de l'Evangelí. La lectura lenta, atenta, seguida de l'Evangelí ens posa en contacte personalment amb Jesús. Si ens deixem interpel·lar per la seva paraula, els seus gestos, les seves preguntes..., és la millor manera de transformar-se. I ja no diguem l'Eucaristia, on Ell es fa present realment i en mengem de la seva presència vivent, assimilant així la seva manera d'estimar. O un bon llibre d'espiritualitat. Està farcida la història de l'Església de grans autors que han experimentat el Crist i que a través dels seus escrits podem créixer, enriquir-nos i transformar-nos.

5. En darrer terme, el que ens transforma és l'amor que rebem dels altres i el que donem als altres. I això es pot veure també en les bones pel·lícules. Per exemple, una pel·lícula preciosa que es diu "L'habitació de Marvin". A través d'un malalt que està sempre al llit, dues germanes barallades comencen a reconciliar-se. I la tieta pot canviar el cor dels nebots que estan també molt rebotats... La relació humana, l'amor és capaç de transformar-nos. Hi ha una altra pel·lícula molt bonica que es diu "Mejor imposible", de Jack Nicholson, un esquizofrènic, una persona maniàtica que entra en relació amb una cambrera, al principi de manera molt mal educada però, a poc a poc, la relació els transforma. No hi ha res com la relació humana, com l'amor, per transformar-nos, perquè estem fets per a la relació i només ens realitza la relació d'amor.

BENEÏDA IMPOTÈNCIA

LLORENÇ SAGALÉS

Molts cristians estan convençuts que és impossible deixar-ho tot i seguir Jesús; o que, en el millor dels casos, és quelcom reservat a uns pocs, a una minoria selecta d'esperits avançats. En efecte, ¿com seguir l'estil i les petjades d'un ésser tan inimitable, únic, absolutament singular com Jesús? ¿I com deixar, com desprendre'ns de tantes coses del món que ens lliguen i enamoren, belles o perverses, tant se val, que ens resulten insuperables i sense les quals creiem que no podem viure? ¿No és una bogeria posar-se darrere les passes d'una figura sorprenent, irrepetible, davant

la qual només es pot manifestar admiració i silenci, i que ens resulta inassolible? I ell mateix, s'intueix que el seu camí condueix tard o d'hora a la creu, al fracàs i a la mort, ¿com pot proposar-nos un seguiment que ens pugui trencar i que ens forci a quedar darrere, amb la consciència d'haver fallat a la seva fidelitat, com traïdors, renegats i desertors?

En la crida de Jesús als pobres pescadors de Galilea i a tots nosaltres a seguir-lo fins al final, hi ha una misteriosa paradoxa. Per una banda, la seva exigència de caminar junts, d'anunciar-lo i de donar testimoni d'ell és tan desmesurada que,

nosaltres, ens anem semblant al crucificat i el lliurem sense adonar-nos? ¿I no serà aquesta derrota ordinària del nostre seguiment de Crist com una condició imprescindible gairebé de la seva fecunditat? És com si la pobresa de la nostra incapacitat que a vegades ens humilia fos el que permet a Déu envair-nos amb la seva gràcia i inundar el món amb la seva presència. Això sí, sense que els cristians puguem sovint percebre ni comprovar aquells fruits de forma visible, i que haguem de romandre en la pura oració, en la nit de la creu, en el patiment ocult. “El Regne de Déu ve sense deixar-se sentir”, li agrada dir a sant Lluç. Els millors sants ho saben bé. Ells van topar

des del punt de vista humà, tota la nostra existència cristiana només pot portar les de perdre. És veritat que amb Crist la glòria de Déu ens ha travessat amb la seva entrega amorosa i que ja no podem respirar sense el seu alè; però, com ens ofeguen les contradiccions i què difícil és suscitar el Regne de Déu a la terra! No només és la desproporció entre el Fill de Déu i la nostra mediocritat, que fa que semblen ridículs; sinó que a més sembla que tot el misteri de Crist i del seu missatge és per al món tan ocult, tan discutible i tan ineficaç, que molts cristians arriben a preguntar-se si es pot viure de la fe enmig dels homes amb l'esperança que l'amor de Déu es vessi sobre tots.

Però, per altra banda, també hi ha en aquesta impotència dels deixebles de Jesús el misteri d'una gràcia desconeguda. Perquè, ¿no és veritat que quan defalleix la força del nostre esperit i ens aclapara el dolor i la fatiga, és precisament llavors quan quelcom avança sempre a través nostre, malgrat

en el seu camí contra la inèrcia del món, amb el poder del mal; en el millor dels casos van deixar escapar algunes espurnes del seu foc i van encendre alguns cors, però després “com ovelles enmig dels llops” tot va acabar en algun calvari, en alguna foguera sufocada, o en una calúmnia falsa. I, no obstant, quina capacitat de contagiar, de testimoniar la presència de la realitat última, l'amor de Déu en Jesucrist, a través de l'olor i del sabor de la creu discreta que els acompanya! Tots ells han d'experimentar la pobresa de sant Pau i escoltar amb ell Déu que els diu: “En tens prou amb la meva gràcia, que la meva força es mostra en la debilitat”. Per això les dues coses, la condició indigent i miserable dels deixebles de l'Evangelí i de l'Església convocada per Crist, i la reducció dels sants a la impotència, són el marc adequat i privilegiat per a que es manifesti en el món el poder del ressuscitat, del Déu viu. Aprenem de Crist, que el derrotat és el vençut.

ESTIMA'M TAL COM ETS

UN MONJO DE LA COMUNITAT DE JERUSALEM (PARÍS)

Jo, el teu Déu, conec la teva misèria,
els combats i les tribulacions de la teva ànima,
les febleses i les xacres del teu cos;
sé de la teva covardia, dels teus pecats, de les teves defallences.

Tanmateix, et dic:

“Dóna'm el teu cor,
estima'm tal com ets”.

Si esperes a ser un àngel per a llençar-te a estimar,
no m'estimaràs mai.

Encara que recaiguis sovint
en les faltes que no voldries haver conegut mai,
encara que siguis mandrós en practicar la virtut,
no et permeto que no m'estimis.

Estima'm tal com ets.

En cada instant i en cada situació en que et trobis,
en el fervor o en la seguretat,
en la fidelitat o en la infidelitat.

Estima'm tal com ets.

Vull l'amor del teu cor indigent.

Si per estimar-me esperes a ser perfecte,
no m'estimaràs mai.

Fill meu, deixa'm estimar-te
vull el teu cor.

Penso formar-te bé, anar-te transformant,
però mentrestant,
t'estimo tal com ets.

I desitjo que tu també ho facis.

Tinc ànsia de veure sortir l'amor del fons de la teva misèria.
De tu estimo fins i tot la teva feblesa.

Estimo l'amor dels pobres.

Vull que, des de la teva indignència,
s'elevi contínuament aquest clam:

“Senyor, t'estimo!”.

És el cant del teu cor el que m'importa.

¿Potser tinc jo necessitat de la teva ciència o dels teus talents?

No són pas virtuts el que et demano, i si te'n donés,
ets tan feble, que aviat l'amor propi es barrejaria.

Estima! L'amor, sense que hi pensis, et farà tota la resta.

No pensis més que a omplir d'amor el moment present.

Avui m'estic a la porta del teu cor com un captaire.

Jo, el Senyor dels Senyors.

Truco i espero, afanya't a obrir-me,
no prenguis per pretext la teva misèria.

Si coneguessis plenament la teva indignència,
en moriries de dolor.

L'únic que pot ferir-me és veure't dubtar i faltat de confiança.
Vull que pensis en mi a cada hora del dia i de la nit,
no vull que emprenguis l'acció més insignificant
per un altre motiu que l'amor.
Quan et caldrà sofrir, jo et donaré la força.
M'has donat l'amor i jo et donaré la capacitat d'estimar
més enllà del que has pogut somiar.
Però recorda:
"Estima'm tal com ets!".
No esperis a ser un sant per a llançar-te a estimar.
Si no, no m'estimaràs mai.

ANNA MARIA DEL SANTÍSSIM SAGRAMENT

FRA VALENTÍ SERRA DE MANRESA

Rosa Planas i Ferrer

Anna Maria del Santíssim Sagrement Vull fer càtedra del teu cor

Biografies de mallorquins

32

ANNA MARIA DEL SANTÍSSIM SAGRAMENT. VULL FER CÀTEDRA DEL TEU COR

Rosa Planas i Ferrer

BIOGRAFIES DE MALLORQUINS 32,
AJUNTAMENT DE PALMA DE MALLORCA,
2017, p. 64.

Vet ací una breu semblança biogràfica, molt ben escrita, sobre la vida i la projecció espiritual de la religiosa dominica mallorquina Margalida Mas i Pujol (Sor Anna Maria del Santíssim Sagrement, 1649-1700); una destacada escriptora del lul·lisme femení que, després de superar enormes dificultats que impediien el seu ingrés al monestir de Santa Caterina de

Sena de Palma de Mallorca, finalment pronuncià els vots religiosos l'any 1678.

Aquesta religiosa dominica, per indicació del seu confessor, el Dr. Gabriel Mesquida, llegí i comentà místicament el *Llibre de l'Amic i l'Amat* del beat Ramon Llull, amb “una ciència molt alta i secreta, que solament és entre Déu i l'ànima” (p. 26); una valuosa obra de caràcter místic que es conserva manuscrita a l'Arxiu Municipal de Palma, en una antiga còpia efectuada per l'ermità de Ternelles fra Joan Nicolau (vegeu *l'Expocició de Sor Ana Maria del Santíssim Sagrement sobre el llibre del Amich y del Amat*).

Rosa Planas, autora d'aquesta breu biografia, avesada escriptora i estudiosa del lul·lisme, ha volgut posar en relleu el caràcter excepcional de la personalitat d'aquesta monja mallorquina que reeixí en relatar, amb vivesa i expressivitat, la seva experiència mística i que, per aquesta raó, avui “mereix figurar entre les figures més rellevants de l'Església mallorquina, i ser considerada com una de les veus més originals de la prosa barroca del seu temps” (p. 59). A la pàgina 63 d'aquest volumet de “Biografies de mallorquins” hi trobem una bibliografia selecta, on destaca de manera prioritària la clàssica *Vida de la venerable M. Sor Ana Maria del Santísimo Sacramento, religiosa del convento de Santa Cathalina de Sena de esta capital del Reyno de Mallorca*, escrita per Llorenç Vallespir i estampada l'any 1741 a cura de l'impressor Pere Antoni Capó, a Palma de Mallorca, i que és un substanciós filó de dades. Finalment, un àlbum fotogràfic completa, amb expressives imatges, allò que no poden dir les paraules...

"UN MONJO DE L'ESGLÉSIA D'ORIENT"

FRA JOSEP MANUEL VALLEJO

Amb aquest pseudònim ens han anat arribant els darrers anys uns llibres preciosos sobre Jesús: "Amor sense límits" (1977); "Presència del Crist" (1993); "Jesús. Senzills esguards vers el Salvador" (1990)...

Després de la seva mort, l'any 1981, es va desvelar que aquest monjo era l'arximandrita Lev Gillet, francès de nacionalitat i cultura. Molt jove, a través de la gran literatura russa, es va sentir atret pel món oriental cristià. Al 1919 ingressà al monestir benedictí de Clervaux. Residí un temps al col·legi Sant Anselm de Roma on quedà atret pel moviment ecumènic i pel testimoniatge de l'Església russa màrtir a rel de la Revolució. Lev Gillet somiava en un "matrimoni d'amor" entre l'Orient i l'Occident. El 1924 marxa a Galítsia (Ucrania) i professa al monestir estudiada d'Uniov, esdevenint així autèntic "monjo de l'Església d'Orient". El 1927 el trobem a Niça atenent els refugiats russos a la capella uniata de la ciutat. El nostre monjo aspirava a crear una comunitat monàstica que ajudés a la unió de catòlics i ortodoxos, un monaquisme a la manera de Serafí de Sarov. Decebut per les directrius de Roma, que apunten a la incorporació dels refugiats a l'Església catòlica, renuncia al seu càrrec i comença una vida de sacerdot-lampista, compartint pis amb exiliats russos. El 1928 es passa a l'Església ortodoxa. Fins al 1938 exerceix a París de rector de la primera parròquia ortodoxa francesa, de capellà dels primers ortodoxos i d'encarregat de curs a l'Institut Sant Sergi on contacta amb el pensament dels grans teòlegs ortodoxos Bulgakov, Berdiaev, i fa amistat amb els joves valors com Vladimir Lossky i Paul Evdokimov.

L'any 1935 resta marcat per un esdeveniment espiritual de primer ordre en una estada a Galilea. Allà rebrà una "Gràcia" que l'influirà per a la resta de la seva vida. El llibre "Senzills esguards vers el Salvador" és fill d'aquella experiència: "...Galilea. No hi puc pensar sense que se'm trenqui el cor d'emoció. Aquí se m'esperava... Es tracta del punt radiós de la meva vida. Oh, aquell llac! Les llàgrimes em venen als ulls tan bon punt miro de girar-m'hi interiorment per a reveure'l..." (D'una carta a un amic)

A punt de començar la Segona Guerra Mundial, deixa París i marxa a Anglaterra. Abandonarà els ambients intel·lectuals per dedicar-se als refugiats jueus i altres persones necessitades, sense abandonar la seva obsessió per l'ecumenisme entre els cristians d'Orient i d'Occident.

(Resumit de la introducció del P. Julià Maristany al llibre "Jesús", Claret 1990)

De la seva àmplia bibliografia, citada a les pàgines 5 i 6 de la introducció referida més amunt, han estat traduïts:

- *Jesús, simples regards sur le Sauveur* (Chevetogne 1959), al castellà (Narcea 1989) i al català (Claret, 1990)
- *Amour sans limites* (Chevetogne 1971), al català (PAM 1977) i al castellà (Narcea 1987)
- *La prière de Jesús* (Chevetogne 1951), al castellà (Lumen 1981)
- *Présence du Christ* (Chevetogne 1960), al català (Claret 1993)

I ara us presentem la traducció de "La Colombe et l'Agneau" (Chevetogne 1979), sobre les relacions entre l'Esperit Sant i Jesús, en la nostra separata RECERCA 70, a càrrec de Josep Torné.

LA VIRTUT QUE FORAGITA EL VICI

KAJETAN ESSER

Admonició 27

(PRIMERA PART)

Comparada amb les altres Admonicions, la 27 té un caràcter peculiar. És un dels opuscles de sant Francesc que pot denominar-se *laudes*, càntics de lloança. El més cèlebre d'ells el constitueix el Càntic del germà sol; però no hem d'oblidar els altres: la *Salutació a la Benaurada Verge Maria*, que ens permet formar-nos una idea bastant exacta de la pietat mariana de sant Francesc; el *capítol 21 de la Regla no butllada*, que és un exemple típic de la predicació penitencial dels primers franciscans; la *Salutació a les virtuts*, tan semblant a l'Admonició 27.

No per atzar tots aquests escrits reben en llatí el nom de "laudes", és a dir, de càntics de lloança. Són cants que Francesc i els seus primers germans cantaven i explicaven a la gent. En ells s'ha conservat fins als nostres dies una forma concreta de com els primers franciscans exercien l'apostolat.

Aquesta finalitat apostòlica esclareix també el caràcter peculiar d'aquesta sèrie de càntics. En ells es formulen, breu i concisament, ordenades de manera que es puguin recordar amb facilitat, idees bàsiques de la vida cristiana. Resulten molt intel·ligibles i molt fàcils de retenir en la memòria. Amb raó, les traduccions més recents han procurat que la mateixa impressió gràfica reflectís tals característiques.

*"On hi ha caritat i saviesa,
allà no hi ha por ni ignorància.
On hi ha paciència i humilitat,
allà no hi ha ira ni torbació.
On hi ha pobresa amb alegria,
allà no hi ha cobdícia ni avarícia.
On hi ha assossec i meditació,
allà no hi ha neguit ni vagància.
On hi ha temor del Senyor a custodiar el
seu atri, (cf. Lc 11,21)
allà l'enemic no pot tenir lloc per entrar-hi.
On hi ha misericòrdia i discerniment,
allà no hi ha superfluitat ni enduriment"
(Adm 27).*

Ja en una primera lectura s'adverteix que aquests breus apotegmes permeten formar-se una idea bastant exacta del que és essencial de l'ensenyament de sant Francesc sobre les virtuts. Aquestes dites són, en certa manera, com el sumari de tot el que ell ha anat abocant en el cor dels seus germans com les altres *Admonicions*.

I. Les virtuts, condicions del Regne de Déu

A continuació anem a aclarir cada una de les estrofes d'aquest càntic de lloança, però és evident que aquí no podem explicar exhaustivament totes i cadascuna de les virtuts en elles esmentades, tal com Francesc les entén. Remetem per a això a les altres Admonicions i els seus respectius comentaris. Del que aquí es tracta és de les relacions d'unes virtuts amb altres

i amb els vicis que elles foragiten. Això justament és el que proposa Francesc en aquest càntic de lloança, com molt encertadament expressa l'antic títol d'aquest opuscle: “De la virtut que foragita el vici”, o, com indica un altre títol antic, “Del poder de les virtuts”.

“On hi ha caritat i saviesa, allà no hi ha por ni ignorància”.

No per casualitat l'*Admonició* 27 col·loca la caritat en la cima de totes les virtuts que en ella se citen, ja que tot convergeix i es redueix a la caritat. Ella és la primera i la major de totes les virtuts, la seva arrel i la seva culminació en un mateix temps.

Sense caritat, cap virtut no és veritablement cristiana. I, per a Francesc, la caritat cristiana és, sempre i per damunt de tot, resposta a l'amor de Déu. Hem d'estimar de veritat –diu en un altre lloc– l'amor d'Aquell que tant ens ha estimat (2 Cel 196c). L'amor provinent de Déu es vessa sobre nosaltres amb una abundància inconcebible i ens convida

a donar-li una resposta. L'amor de Déu a l'home desperta l'amor de l'home a Déu.

L'amor és un diàleg entre Déu i l'ésser humà. Per això, el nostre amor a Déu i el nostre amor a tot el que Déu estima creix conforme creix el nostre coneixement de l'amor de Déu, que fa coses tan grans, i sempre admirables, en nosaltres. Aquest coneixement, per tant, no només és enriquiment intel·lectual, sinó també un conèixer en sentit bíblic: un coneixement mutu en el mutu lliurament amorós. Aquest coneixement condueix a la saviesa. Per tant, quan en l'ésser humà existeixen al mateix temps aquest amor, aquesta caritat i aquesta saviesa, a la persona no li queda ja espai possible per al temor ni l'angoixa davant Déu, i, al mateix temps, està lliure d'aquella ignorància que és l'arrel de tota indiferència cap a Déu.

On hi ha caritat i saviesa, l'ésser humà està atent a Déu i a la seva santa operació. No roman indiferent i reticent. No viu “al dia” i tancat en el seu propi món; al contrari, es manté atent a donar sempre i en tot la resposta d'amor que la seva saviesa l'indica: hem d'estimar de cor i de veritat l'amor d'Aquell que tant ens ha estimat.

¿Quan i com ha de realitzar-se això? Joan, el deixeble estimat, ens ho diu amb tota claredat: “Si Déu ens ha estimat així, també nosaltres ens hem d’estimar els uns als altres” (1 Jn 4,11). Joan no havia oblidat la paraula del Senyor: “Us dono un manament nou: que us estimeu els uns als altres tal com jo us he estimat” (Jn 13,34). En aquest amor mutu, en la caritat, experimentem –en la pràctica– la grandesa de l’amor de Déu. Aquesta experiència concreta, perceptible, és la veritable saviesa!

“On hi ha paciència i humilitat, allà no hi ha ira ni torbació”.

Francesc parla sobre la paciència i la humilitat en moltes de les seves *Admonicions*. Ambdues virtuts són, sens dubte, dos elements importants de la vida franciscana, pel que fa a la vida de germans menors. Les dues són també, com diu nítidament Francesc, una contribució important que els germans i germanes menors hem d’aportar a l’edificació del Regne de Déu: “Els meus germans es diuen menors precisament perquè no aspiren a ser majors. La seva vocació els ensenya a ser petits, seguint les passes de la humilitat de Crist... Si voleu que donin fruits a l’Església, manteniu-los i conserveu-los dins la seva vocació” (2 Cel 148).

Quan una persona no té paciència ni humilitat, incorre en la ira. I quan cau en la ira, s’ensorra, cau ell mateix. Quan, per no tenir paciència ni humilitat, s’incorre en la torbació i en la irritació, un deixa de ser el seu propi amo i passa a estar sota el domini del seu propi “jo”. I mentre sigui el propi “jo” el qui mani, encara no ha arribat el Regne de Déu, ja que “El Regne de Déu és enmig vostre” (Lc 17,21).

I no es pot oblidar que la paciència i la humilitat són la defensa més eficaç de la caritat i de la saviesa, de la mateixa manera que res impedeix tant la caritat i

la saviesa com la ira i la torbació; com diu el mateix Francesc, “i s’han de guardar d’aïrar-se i contorbar-se pel pecat d’algú, ja que la ira i la contorbació en si i en els altres impedeixen la caritat” (2 R 7,3). I com el Regne de Déu és el regne de la caritat, el construïm quan conservem la paciència i la humilitat, quan no incorrem en la ira ni en la torbació. Llavors donem realment “fruit en l’Església de Déu” (2 Cel 148) com a germans i germanes que, com autèntics menors, estan disposats a servir a tots. Per a tots els seguidors de Francesc té validesa el que ell diu a la seva *Carta a tots els fidels*: “Mai no hem de desitjar d’estar per damunt dels altres, sinó més aviat hem d’ésser servents i sotmesos a tota criatura humana per Déu” (2CtaF 47). Si la paciència, la humilitat, la caritat i la saviesa poden desenvolupar-se en nosaltres, llavors és en nosaltres el Regne de Déu.

Per això, si volem contribuir a l’edificació del Regne de Déu, si volem que el Regne sigui una realitat en nosaltres i creixi a través nostre, hem de procurar cultivar la paciència i ajudar-nos a portar els uns les càrregues dels altres, acomplint així el manament de la caritat fraterna que Crist ens manà (cf. Gal 6,2). I, seguint l’exemple de Crist, que està enmig nostre com el qui serveix (Lc 22,27), hem d’esforçar-nos també a ajudar-nos i servir-nos uns als altres. Quan no esperem que els altres ens serveixin, quan no plantegem cap reclamació ni exigim res, sinó que estem disposats a servir amb Crist desinteressadament i sense voler passar factura, *allà no hi ha ira ni torbació*, allà està i regna la pau de Crist en el Regne de Crist.

“On hi ha pobresa amb alegria, allà no hi ha cobdícia ni avarícia”.

Igual que la ira i la torbació, també la cobdícia, tant respecte al que es posseeix com respecte al que s’ambiciona, i l’avarí-

cia impedeixen la caritat. Per això són un pecat capital que impedeix la realització del Regne de Déu: “Perquè on tens el tresor, hi tindràs el cor” (Mt 6,21).

En si mateixa i per si sola, la pobresa no és cap garantia que la persona estigui lliure de cobdícia i d'avarícia. El qui pateix sota el pes de la seva pobresa o la sent com si fos una càrrega, està cobejant, ambiciona posseir això o allò. Difícilment pot compartir o és incapaç de fer-ho. En semblant pobre tot segueix girant entorn el seu propi i estimat “jo”. ¿I com podrà el Regne de Déu fer-se present en el pobre, si el seu cor segueix pendent de coses materials, de les seves pretensions i els seus propis drets?

Per això, la pobresa ha d'anar acompanyada de l'alegria. La persona que segueix Jesucrist, com ho feu abans que nosaltres i de manera exemplar el Pobriçó d'Assís,

ha de sentir alegria de ser pobre. Així ens ho diu Francesc amb validesa perenne en la seva instrucció sobre *La veritable i perfecta alegria*. Per això, el franciscà ha d'estar alegre quan experimenta la pobresa o quan comença a experimentar-la: els germans “han d'alegrar-se quan es trobin enmig de persones qualssevol i menyspreades, entre pobres i dèbils, malalts i leprosos i els captaires del camí” (1 R 9,2). La persona en la vida de la qual es donin simultàniament la pobresa i l'alegria, estarà joiosament disposada a qualsevol renúncia, acceptarà joiosament que facin cas omís d'ella o que la tractin amb menys miraments que als altres.

¿No és això contrari a la naturalesa humana? ¿No és això una exigència que supera a l'ésser humà? Des d'un punt de vista merament humà, s'ha de respondre afirmativament a aquestes preguntes. Però el cristià sap que el Regne de Déu és de qui són, de bon grat, pobres d'esperit (cf. Mt 5,3). En efecte, el sentit més profund de la pobresa cristiana radica en què l'home ho esperi tot només de Déu i no desitgi tenir res més que no sigui un do que el Senyor li ofereix a través dels altres; amb això coincideix l'exigència de Francesc: “I res no vulguis d'ells sinó allò que el Senyor et doni” (CtaM 6).

Quan l'home viu la seva pobresa amb aquesta alegria –sense cobdícia ni ànsia de possessió, sense avarícia i sense voler retenir res per a ell mateix–, llavors és completament lliure, de manera que Déu pot actuar a la seva vida quan vulgui i sense cap trava. ¿Per què? Perquè llavors la persona no presenta, amb les seves apetències arbitràries, cap interferència a l'acció de Déu; perquè llavors –al contrari del que van fer els “pietosos” fariseus contemporanis de Jesús, deixant escapar l'hora de la salvació i quedant-se fora del Regne de Déu–, l'ésser humà no vol imposar a Déu cap norma que li marqui com ha d'actuar.

II. Elements fonamentals per a la vida franciscana

Les nostres breus reflexions sobre els primers versicles d'aquest càntic de lloança ens mostra quina profunda saviesa conté l'Admonició 27, i com d'importants són els seus ensenyaments per a nosaltres i per a tota la nostra vida, que ha d'estar informada de l'esperit de sant Francesc. Ens mostra que mai no pensarem prou en aquests breus apotegmes, que mai no els meditem suficientment. Com a elements bàsics de la nostra vida franciscana, valdria la pena que els aprenguéssim de memòria. Així podrien ser objecte permanent del nostre examen de consciència, perquè així arribessin a informar la nostra vida de cada dia. Potser pugui ajudar-nos en això el plantejament d'algunes preguntes de tipus pràctic.

1. Amb freqüència pensem que estimem Déu. Així ho proclamem en les oracions que recitem, en els cants que cantem. ¿Però, el nostre amor a Déu és realment fort i viu? ¿És un veritable impuls del nostre cor? ¿És, sobretot, una resposta viva, és a dir, encarnada en la vida diària, a l'immens i admirable amor de Déu?

Això només pot succeir si l'amor està acompanyat de la saviesa. Per aquest motiu ens hem de preguntar també: ¿Coneixem prou l'amor de Déu? ¿Ens esforcem per experimentar-lo amb una profunditat cada cop més gran? Escoltem la Paraula de Déu a la Sagrada Escriptura. Llegim la Sagrada Escriptura. Però, ¿no l'escoltem des d'un angle excessivament ètic, moral? ¿No subratllem excessivament la pregunta sobre el que hem de fer? Aquesta manera d'actuar no és incorrecta, però és unilateral. Hauríem d'escoltar i llegir la Paraula de Déu meditant-la, amb la finalitat de conèixer i experimentar la grandesa de l'amor que Déu ens té, per a alegrar-nos d'aquest amor, per a que creixi la nostra acció de gràcies a aquest amor.

Com és lògic, això val sobretot respecte a la contemplació de la vida, les paraules i les accions de Crist que, en tot el que és, diu i fa, ens està revelant l'amor del Pare. Com més coneixem i reconeixem Déu, més creixem en l'autèntica saviesa, i més creix en nosaltres la caritat, ja que *allà no hi ha cap temor ni ignorància*.

Pel que fa a l'experiència de l'amor de Déu, la saviesa creix encara més si, al nostre torn, donem aquest amor de Déu i l'experimentem en l'amor mutu. En aquest àmbit és vigent amb força la paraula de sant Pau: "Sigueu imitadors de Déu, com a fills seus estimats" (Ef 5,1). "La prova de l'amor de Déu és l'exercici de l'amor cap al proïsme; per això, en el veritable deïxeble de Crist brilli en gran manera l'amor al proïsme... Per tal que l'amor abundi en l'obrar, és necessari que abundi abans en el cor". Amb aquestes paraules mostrava el papa Pius XI als terciaris regulars quin és el camí que condueix a un amor que creix des de l'experiència, des de l'autèn-

tica saviesa, un amor que foragita tot temor i ignorància (Pius XI, *Regla del Terç Orde Regular*, núm 8, a *Sel Fran* n. 12, 1975, 345).

2. Pel que fa a la imitació de l'amor de Déu, la caritat cristiana fraterna es manifesta en la paciència que hem de tenir els uns cap als altres, amb les nostres debilitats i misèries. Això no obstant, reconeixem que la vida de comunitat resulta avui dia molt difícil. Les relacions de la vida moderna fan tornar les persones nervioses, supernervioses fins i tot. Ràpidament s'incorre en la ira, fàcilment es cau en la pertorbació, faltant a la caritat i posant obstacles a la vida en comú. Per això, el tenir paciència els uns amb els altres és en l'actualitat una forma molt important d'amor al proïsme. Diu un proverbi xinès: "Perdonar a l'altre que sigui diferent de nosaltres, és el principi de la saviesa". Aquesta saviesa només l'assoleix el qui és pacient, el qui no permet que la ira o la pertorbació impedeixin la caritat en ell i en els altres.

Respecte a la imitació de l'amor de Déu, de l'amor de Crist, la caritat cristiana fraterna assoleix la seva màxima expressió en la humilitat, que ens fa servidors de tots, com ho fou Crist. "La santa humilitat confon la supèrbia i a tots els mundans, i tot el que és mundà" (SalVir 12). La humilitat destrueix tot tipus d'egoisme, que és una amenaça per a l'existència de la nostra comunitat. La persona humil no es busca a si mateix, sinó que busca el bé dels altres. ¿Som, en aquest sentit, veritablement deixebles de Crist humil?

3. Tot això suposa implícitament una condició prèvia que no hem d'oblidar: la pobresa. "Ella, en efecte, és el fonament i salvaguarda de totes les virtuts" (*Sacrum Commercium* 1). Només quan l'ésser humà no reté res per a ell mateix, només quan està disposat a donar amb caritat i rebre amb acció de gràcies, només quan és pobre en el sentit ampli de la paraula,

només llavors és també humil i està en condicions de practicar la paciència. El qui s'ha alliberat de si mateix mitjançant aquesta pobresa, està lliure de tota cobdícia i avarícia, no incorre en la ira ni en la pertorbació, està lliure de temor i obert a la saviesa de Déu. Quan la pobresa "prepara en l'home un lloc per a morada de Déu" (*Sac Com* 1), llavors pot desenvolupar-se en tota la seva plenitud "la caritat que és Déu" (1 R 17,5). Per a qui coneix aquest sentit de la pobresa, aquesta no és cap pes que un intenta rebutjar o evitar en tant que pot, sinó un valor que es busca amb alegria de cor. I sap que la pobresa és "el camí que ens condueix al Rei de la glòria", perquè és el camí a través del qual, seguint el pla de Déu, ens ha salvat Crist (*Sac Com* 16). Per això, on hi ha pobresa amb alegria, el Regne de Déu entre els homes és una realitat.

Envoltats d'un núvol
tan gran de testimonis

CHESTERTON I EL CRISTIANISME: ALGUNS ASPECTES

SÍLVIA COLL-VINENT

Chesterton va ser conegut i va tenir una influència en aquestes terres. En la seva primera estada a Catalunya, la comunitat franciscana també hi va tenir un paper important. En faig un breu repàs. Chesterton va venir a Barcelona convidat per la branca catalana del PEN Club català, l'organització que vetllava per la difusió de les lletres i dels escriptors en el marc europeu. Després d'un *tour* per Espanya, en el qual va visitar Madrid i Toledo, va arribar a Barcelona a finals d'abril de 1926, acompanyat per la seva esposa Francis i una jove neboda seva, Miss Rodha Bastable. Es van allotjar a l'Hotel Majestic, al Passeig de Gràcia. El poeta i escriptor Josep M. Junoy els havia acompanyat en el seu viatge a Espanya, ja que era ell el factòtum de la visita de Chesterton —una visita generosa que va durar fins a principis del mes de juny. Chesterton va ser rebut a Catalunya amb grans honors. Un periodista entusiasta descrivia l'hoste que acabava d'arribar com "l'home formidable que fa tremolar el pis de Barcelona aquests dies, hèrcules de les lletres i de l'apologètica romana". El dia 5 de maig Chesterton va donar una conferència a la Universitat de Barcelona, a la Sala de Consells, en un acte solemne presidit pel cònsul general d'Anglaterra. L'endemà, el PEN Club va oferir a Chesterton un sopar de gala a l'Hotel Ritz de Barcelona, amb l'assistència de nombroses autoritats i homes de lletres distingits. Josep M. de Sagarra, assegut a l'altra banda de la taula de l'homenatjat, va tenir ocasió de pintar un magnífic, i grotesc, retrat de Chesterton en acció:

Chesterton seu a la taula entre en Nicolau d'Olwer i en Josep Maria Junoy; a l'altre costat d'en Nicolau d'Olwer hi ha la senyora Chesterton; joestic a una distància que em permet observar sense impertinències però sense perdre cap detall. L'alçada i el gruix de Chesterton comparats amb les dimensions dels homes del nostre país, agafen una proporció monstruosa, però situant-lo entre els homes del Nord passaria com un personatge alt i gros, i prou. A la nostra taula, però, ens fa l'efecte d'un gegant llegendari i faceciós. Menjant, sembla un home endormiscat que es desperta cada moment, ara per beure un glopet, ara per dir dues paraules —aquestes paraules si són en francès el fan suar molt, perquè Chesterton com a bon anglès va pel món amb la impertinència magnífica de la seva llengua. Té una gran cabellera blanquinosa, i uns bigotassos d'aquells que serveixen per a caçar vianda i que donen a la persona que els posseeix un aspecte de morsa franciscana.

Durant aquests dies de maig, Chesterton va esdevenir una figura destacada a la premsa, la qual aquells dies dedicava força espai a cobrir la gran vaga dels miners a Anglaterra —una vaga general que va paraitzar el país mes d'una setmana. Al llarg de tota l'estada, a Chesterton se'l va veure amb una pila de diaris anglesos, llegint-los voraçment. A Josep M. Junoy, l'amfitrió de la visita que l'havia acompanyat durant

tot el viatge, li va dedicar unes línies en la seva columna habitual de la contraportada de *l' Illustrated London News*. A Josep M. Junoy li va enviar una carta en què després d'agrair-li la felicitat a Catalunya, li explicava, des de Londres, com estava d'embolicat amb l'organització de l'any franciscà. Una carta de la qual val la pena de reproduir aquest fragment:

Ara acabo de tornar de Londres, on he hagut de dirigir la commemoració de Sant Francesc d'Assís, que havia estat preparada com un programa per la T. S. F. Em semblà un fet molt extraordinari això de lloar Sant Francesc per mitjà de tota aquesta complicada teranyina moderna de comunicacions científiques. Però vaig haver d'acceptar l'encàrrec principalment perquè sabia que si jo hagués refusat ho hagueren lliurat tot a mans d'algun poca-solta esteta protestant, que hauria dit a tothom que Sant Francesc era un vegetarià modern o un sectari estúpid

que sols cercava barallar-se amb el Papa. Fou un cas ben estrany, seure sol en una saleta i saber que estàveu parlant a milers de persones que no us podien replicar. És cosa que em desplaia per aquesta raó, que és cosa que a mi em sembla una contradicció de la democràcia. Justament allò que fa que un home parli bé és el lleu sobresalt que hi ha, la mil·lèsima part d'una probabilitat –àdhuc en aquests dies degenerats– de que la multitud s'alci per esbocinar-lo. Però jo he parlat a grans multituds, àdhuc a multituds hostils, i mai no m'he sentit tan nerviós com en parlar a una màquina que no podia enraonar, ni riure, ni cridar, ni res. No em vaig poder estar de fantasiar tota l'estona si d'ací a 700 anys (quan hi haurà nova maquinària o potser gens de maquinària) és probable que mig món s'estigui commemorant el nom de Nietzsche, o Carles Marx, o H. G. Wells, o de cap de les persones

que hom suposa que fan cara d'ésser importants. Podem tenir una pia esperança que la literatura de les nostres obres serà encara llegida com a clàssica; però àdhuc això, ail, no és pas enterament cert. Jo vaig provar de dir a la gent que els moderns parlaven massa de les Floretes de Sant Francesc i oblidaven els Grans Fruits de Sant Francesc.¹

Les celebracions franciscanes van servir perquè el llibre de Chesterton esdevingués, al seu torn, un punt de referència per a dues contribucions literàries aparegudes llavors al voltant de la figura del sant. Així, el Pare Miquel d'Esplugues, en el primer capítol de la seva vida del *Poverello*, on definia la paradoxa del cristianisme i de sant Francesc, comentava la conversió de l'escriptor al catolicisme produïda en el context d'una reacció contra el positivisme de l'època i viscuda des d'un esperit paradoxal i irònic, i concloïa amb la descripció de Chesterton com a "apòstol modern de fecunditats insospitades"; i citava, més endavant, passatges extrets del *Saint François d'Assisse* i d'*Orthodoxie*, els dos llibres d'apologètica de l'autor publicats fins aleshores.

Una conseqüència directa de la visita de Chesterton a Catalunya va consistir en el projecte de Junoy de llançar la figura de Chesterton des de *La Nova Revista*, una revista d'alta cultura que va fundar ell mateix. En un dels primers números de la revista es va publicar una carta de Chesterton adreçada a Junoy, en la qual en primer lloc Chesterton li agraiïa la felicitat a Catalunya. Chesterton hi va esdevenir l'objecte d'una campanya de promoció per a la qual Junoy va comptar amb la col·laboració decisiva de Pau Romeva, el respon-

sable de les traduccions i de la coordinació de tot el projecte chestertonian. Des de *La Nova Revista* es va promoure el projecte de traduir les obres de Chesterton al català. Després de l'èxit de *Herètics*, es va publicar *Allò que no està bé*, un dels llibres preferits per Chesterton, juntament amb *Orthodoxy*, segons havia revelat ell mateix al llibreter Joan Viñas en una de les seves visites a la Llibreria Americana, just abans de marxar de Barcelona. Tot i així, el projecte de traducció no va arribar a bon port, amb només dos dels seus llibres publicats. De la tria final, queda clar que Chesterton era sobretot apreciat com a pensador catòlic i com a polemista: un polemista brillant, amb unes grans dots argumentatives i un estil suggerent, i això era el que donava una alenada d'aire fresc al pensament cristià, revelat amb una nova forma.

Em demanen, avui, una síntesi del pensament i del cristianisme de Chesterton. És difícil resumir en quatre ratlles totes les dimensions d'una figura gegantina com la de G. K. Chesterton, escriptor polifacètic que va tocar molts gèneres, començant pel periodisme, el relat detectivesc (els del Pare Brown són potser els més cèlebres), la crítica literària, l'assaig religiós (molt abans que iniciés el camí de la conversió al catolicisme), l'assaig de pensament social, el teatre i la poesia (val a dir que en menor grau), l'oratorïa (viatjà per Europa i els Estats Units donant conferències a les Universitats i a d'altres fòrums). Però deixeu-me que el defineixi amb una sola frase: Chesterton fou un home que pensà sobre tota mena de coses des d'un amor profund a l'home, a l'home normal i corrent, amb una imaginació desbordant i amb un art paradoxal i brillant que deixava els qui l'escoltaven o el llegien, i deixa encara els qui el segueixen, sorpresos.

Chesterton va néixer a Londres el 1874, va créixer i es va educar en els epígons

1. "Una carta inèdita de G. K. Chesterton", *La Nova Revista*, 1 (1927), 84-85.

de l'època victoriana i va viure intensament (morí relativament jove, quan tenia 62 anys) les primeres tres dècades del segle XX, el nostre segle passat. Va conèixer i patir dues guerres: la dels bòers (de repercussió britànica) i la Primera Guerra Mundial, en què s'implicà profundament fent campanya antigermànica per defensar la seva *Little England*. I quan dic que va viure intensament és perquè no va cessar d'escriure en diaris i revistes, i de conversar i d'entrar en polèmica cordial amb els seus suposats enemics o contrincants. Va viure una adolescència d'escèptic, i després una joventut, mentre era estudiant de belles arts, de rebel amb les modes del seu temps, després un tomb cap a la reflexió més pausada encara que fos en bona part mitjans periodístics, una parada i fonda en què produeix tal vegada el seu millor llibre d'assaig de pensament cristià que és *Ortodòxia* (1908), i molt bona crítica literària (assajos sobre Dickens i altres). Val a dir que Chesterton, que fou lector voraç i estudiant d'art,

i després crític d'art i de llibres, fou un home que assimilà una densa cultura literària i artística des d'una posició cristiana contundent. El cristianisme impregna la seva visió del món i la seva professió de crític, periodista i assagista. S'acosta a les preocupacions de l'home normal i corrent des d'aquest prisma, però travessat d'una imaginació potent que va cultivar des de molt petit i que va integrar en el mateix descobriment del cristianisme: d'aquí que surti un llibre esplèndid, *Ortodòxia*, i molts articles brillants.

Chesterton és un home en constant diàleg amb els homes del seu temps, per descomptat amb els seus col·legues periodistes, amb els escriptors i artistes, també amb els polítics contemporanis. I d'aquest diàleg o conversa permanent en treu sempre punta literària, filosòfica i teològica, encara que sigui posant les idees a extrems ben llunyans i jugant-hi contínuament amb la paradoxa. (Chesterton, val a dir també, encara que tenia una veu prima, en el salt a la ràdio, a la BBC ho podem comprovar, era un orador que guanyava els debats i l'atenció entusiasta dels oients, sovint per la brillantor verbal i l'art de la paradoxa). No podem parlar mai d'enemics de Chesterton. Com a molt, aquests foren cordials enemics. En posar el seu art paradoxal, de vegades grotesc, excessiu, al servei de les idees, la repercussió del seu pensament creix i perdura.

Chesterton és un home amb una ànima profundament liberal, democràtica, popular, de vegades una mica radical en el sentit (i estic parlant en el sentit i en el context anglès, que porta molts segles de democràcia) que posa en discussió els abusos dels mateixos liberals que estan al poder, que posa en tela de judici els abusos dels governants i dels sistemes polítics. Des d'aquest punt de vista és interessant la dimensió del seu pensament social resumit en part en el seu distributisme, una

doctrina amb molta intuïció però amb poc grau de formulació. Una doctrina que és de fet una actualització del pensament social de l'Església, que fa camí per una tercera via, molt suggeridora, entre el socialisme i el gran capitalisme, encaminada a proposar una distribució més justa de la propietat privada. Chesterton entronca aquí amb un pensament social anglès (molt anglès) del segle XVIII, estès pel publicista William Cobbett (a qui dedicà una de les seves biografies), el qual propugnava una distribució de la terra que protegís els antics camperols de les successives i cada vegada més freqüents maniobres de concentració latifundista.

En definitiva, el pensament de Chesterton és il·luminador per a moltes qüestions i debats de plena actualitat al nostre segle XXI: el debat sobre la globalització, per reafirmar “lo local” envers “lo global”, i per pensar les grans qüestions en clau humanística; el paper de la família; el paper de la religió; el paper de l'Església catòlica; qüestions socials com l'eugenèsia (molt candent als anys vint i trenta); la defensa de l'home corrent respecte els excessos del capitalisme i el món de les finances; els efectes de la industrialització sobre el canvi del paisatge urbà i camperol i els greus efectes sobre la sostenibilitat, i el distributisme. Sens dubte, el pensament de Chesterton és reaccionari, en el sentit més etimològic del terme, però des d'aquest reaccionarisme, valgui la paraula, és il·luminador de la situació actual, i d'un gran sentit comú i d'una gran intuïció sobre els mals del nostre segle. No és estrany doncs que a Chesterton el reivindicuin veus provinents de sectors ideològics molt distants, precisament per aquest comú denominador que toca tan i tan bé, i amb tanta gràcia i ironia, i amb tant sentit de l'humor, que és el *common man*.

Voldria acabar il·lustrant alguns aspectes del pensament de Chesterton amb

l'ajuda d'uns fragments extrets d'una antologia de textos de Chesterton publicada recentment.²

1. L'elogi de l'home corrent

És a l'home humil a qui són atorgades les visions sensorials, i això per tres clares raons: primera, que esforça els ulls per veure-les més que cap altre home; segona, que és més aclaparat i enlairat per elles, quan s'hi troba; tercera, que les recorda més exactament i més sincerament i amb menys adulteració de part del seu més vulgar i més pretensions jo de cada dia. Les aventures són per aquells per a qui són més inesperades –és a dir, més romàntiques. Les aventures són per als tímids; en aquest sentit són per als no aventurers.

El principi de la democràcia, tal com jo l'entenc, es pot formular en dues proporcions. La primera és aquesta: que les coses comunes a tots els homes són més importants que les coses que són peculiars de cadascú. Les coses corrents són molt més valuoses que les coses extraordinàries; i més encara, són més extraordinàries.

El retorn a les coses essencials i al principi de la humilitat cristiana és un dels principis subjacents al pensament de Chesterton. Una de les conclusions a què arriba Chesterton és que el punt de vista ordinari és el bo.

2. La raó imaginativa

Ens cal invocar la mena més singular i elevada d'imaginació: la imaginació que pot veure les coses que hom té davant els ulls.

Un nen de set anys s'emociona quan sent que en Joan va obrir la porta i va

2. G. K. Chesterton: *Cristianisme, pensament social i literatura. Tria de textos* (ed. Sílvia Coll-Vinent), Barcelona, Viena Edicions - Fundació Joan Maragall, 2017.

veure un drac. Però un nen de tres anys s'emociona quan sent que en Joan va obrir la porta. Als nens els agraden els contes romàntics; però als nens petits els agraden els contes realistes, perquè els troben romàntics. De fet, un nen petit és tal vegada l'única persona, diria, a qui podrieu llegir una novel·la realista moderna sense que s'avorrís.

Aquesta és la raó imaginativa, el salt en el coneixement que es dona per observació d'allò que és evident però costa molt de veure, de tan evident com és, si no hi ha una distància. Faria falta la innocència d'un nen, la mirada neta amb què comprèn de manera natural una cosa sorprenent. Per copsar allò que sempre ha existit, creu Chesterton, a molta gent gran li fa falta imaginació. Als nens, no els cal, i a la persona amb sentit comú de debò tampoc. La imaginació és el que ens permet "trobar aquella cosa endevinada", i expressar les espiritualitats més reals amagades sota la superfície de la vida.

3. La joia de viure

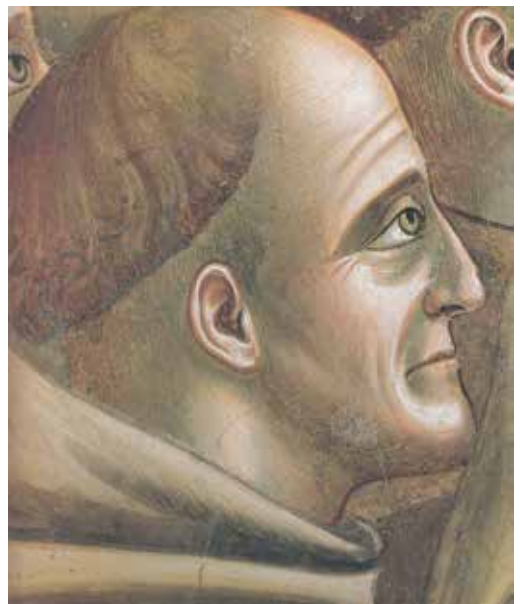
L'existència, fins i tot reduïda a una il·lusió, és prou fantàstica per ser viscuda.

En la meva infantesa es parlava amb sorpresa dels homes de geni fracassats i del que haurien pogut arribar a ser. A mi em sembla més sorprenent el fet que qual-sevol home que passeja pel carrer podria no haver arribat a ésser-ho.

En primer lloc, creia en el fons que aquest món no s'explica a si mateix. Potser es tracta d'un miracle que tingui una explicació sobrenatural, o potser es tracta d'un truc de màgia que tingui una explicació natural. Però si és així, farà falta per convèncer-me una explicació millor que les que he sentit fins ara. Sigui vertadera o falsa, es tracta de màgia. En segon lloc, vaig arribar a entendre que aquesta màgia havia de tenir un sentit, i aquest sentit necessitava d'algú per a qui significués

alguna cosa. Hi havia d'haver alguna cosa de personal en el món, com en el món de l'art, i que significués alguna cosa amb força. En tercer lloc, pensava que aquest propòsit antiquat, a pesar dels seus defectes, era bell, com els dracs. En quart lloc, que la forma adequada de donar gràcies és una mena d'humilitat i d'un cert control d'un mateix. Hauríem de donar gràcies a Déu per la cervesa i el vi de la Borgonya, però sense beure'n massa. Devíem també obediència a qui ens va crear. I finalment, i el que és més estrany, vaig tenir la vaga impressió que en certa mesura tot allò de bo era una resta d'una runa que havíem de preservar com si fos una cosa sagrada. L'home ha salvat el bé com Crusoe va salvar els seus béns del naufragi. Pensava tot això en una època en què res m'encoratjava a fer-ho. I en tot aquest temps ni tan sols vaig pensar en la teologia cristiana.

L'existència de la vida ordinària de cada dia encara és més fantàstica i interessant des del moment que en reconeixem l'estranyesa, que és la seva realitat: és un somni viscut de dia, no pas un malson. El verb de Chesterton no s'esgotarà, ni ens cansarem de llegir-lo.

CATAZÒNIA

ELS CAPUTXINS CATALANS A L'AMAZÒNIA

FRA VALENTÍ SERRA DE MANRESÀ

La petja de l'Església catòlica a les conques amazòniques és tan antiga com el pas dels primers colonitzadors hispans. L'evangelització itinerant que hi fou exercida entre els segles XVI i XIX a través de les excursions apostòliques, tanmateix, no arrelà i no hi deixà cap presència estable, puix que no fou pas possible la consolidació de la fe cristiana i, els escassos fruits apostòlics, aconseguits es perderen quan els missioners abandonaren el territori.

En els territoris de l'Amazònia colombiana, a finals del segle XIX, es tornà a promoure l'evangelització coincidint amb l'explotació comercial del cautxú. Les companyies cautxeres convertiren els habitants de la selva en mà d'obra esclavista. En aquest context, i a partir del Concordat signat el 1887 entre la Santa Seu i la República de Colòmbia, es programaren noves implantacions missioneres amb l'objectiu d'incorporar els indígenes a la vida social o civilitzada a

través de les anomenades "reduccions", és a dir, assentaments estables de població que, els missioners, maldaren per protegir dels abusos dels cautxers. Fou quan la Santa Seu creà l'any 1904 la primera prefectura apostòlica (a les conques dels rius Caquetà i Putumayo i més tard de l'Amazones), entitat eclesial posada sota la cura pastoral dels caputxins catalans que exerciren la doble tasca d'evangelitzar i civilitzar. Aquests missioners assumiren, quasi, el paper de governadors, creant i consolidant nuclis urbans de població, construint parròquies i escoles, obrint vies de comunicació i erigint-se en defensors dels drets dels indígenes davant l'opressió dels colons i les pràctiques esclavistes dels cautxers. Religiosos caputxins com Fidel de Montclar, Gaspar de Pinell, Estanislau de les Corts o Marcel·lí de Castellví, promogueren nous mètodes d'evangelització que posaven en relleu, per primera vegada, el valor del territori, la idiosincràsia i la cultura dels habitants

Museu de les Cultures del Món
Carrer Montcada 12, de Barcelona

ELS CAPUTXINS CATALANS A L'AMAZÒNIA

Fins el 24 de juny de 2018

indígenes de l'Amazònia. Gràcies a l'interès i a la iniciativa dels missioners sorgiren els primers estudis geogràfics, etnogràfics, arqueològics i lingüístics d'alt nivell científic.

L'enorme extensió del territori de l'Amazònia colombiana abasta una superfície de més de cent vint mil quilòmetres quadrats –exactament 120.217 km– als quals cal afegir la selva tropical dels departaments del Caquetà i Putumayo, que sumen un total de més de dos-cents cinquanta mil quilòmetres quadrats. Justament, les peces que mostrem a l'exposició Catazònia provenen d'aquesta extensa zona coneguda com “el trapezi amazònic”.

La mostra ens aproxima, concretament, a través de la memòria dels objectes, a l'artesanía dels indis Tikuna, que és el grup indígena més nombrós de la selva amazònica, i mostra una selecció de pintures d'animals de la selva i

d'escenes de la vida quotidiana dels indis, plasmades damunt d'una fibra vegetal anomenada Yanchama, teixida per la pròpia naturalesa, i acolorida amb suc de fruita, llots fluvials i carbó. El conjunt de Yanchames exposats en el marc d'aquesta mostra al Museu de les Cultures de Barcelona són una bella i expressiva mostra de l'art més genuí de la cultura amazònica que, de manera ben directa, en les seves formes i expressivitat, ha incidit en l'art contemporani.

Amb l'exposició Catazònia els frares caputxins de Catalunya i el Museu de les Cultures de Barcelona, volem retre un merescut homenatge als caputxins Fidel de Montclar, Estanislau de les Corts, Marcel·lí de Castellví i tants i tants missioners caputxins que restaren captivats per l'embriex de la cultura amazònica, com fou el cas, més recentment, de fra Antoni Jover († 2008), fundador del museu de cultura amazònica a la població de Letícia.

PREGÀRIA D'UN "POBRE DIABLE" **DE JANUSZ KORCZAK**

Senyor Déu nostre, faig el que puc.
I com que puc poc, faig poc, però sempre conscienciosament, prou que ho saps. Tothom no pot ser pas un gran talent, cadascú s'ha d'espavilar segons els seus recursos. Jo m'espavilo com puc, Senyor. L'important per a mi és obrar bé, ésser útil als altres sense fer mal a ningú. Penso que si cadascú complís el seu deure, Tu n'estaries ben content, Senyor Déu. Com que jo no dono gran cosa a la humanitat, tampoc no n'exigeixo pas molta.

De vegades ve que em sento gelós, però em dic de seguida: "Què doncs, voldries canviar de lloc? Ja saps el que passa dins l'ànima de ton germà?" Crec en efecte que no existeix un home que acceptés de veritat d'ocupar el lloc d'un altre.
Un acaba per acostumar-se a si mateix. Sí que, quan estic de mala sort, arribo a estar ben encès. I què? Tu que perdones els més grans pecadors, bé voldràs perdonar-me a mi.

En efecte, els meus pecats no són gaire grans, com tampoc no ho són les meves virtuts, d'altra banda. Si mai m'arriba al cap un pensament tort, mai no busco de fer patir un germà.
L'important és ser just, així ho crec.
Que quedi entre nosaltres, si l'home tingués més plaers i menys problemes en la vida, voleu dir que seria millor? Encara que... si aquesta és de debò la teva santa voluntat, deu ser que no hi ha cap solució millor.

No sé pas si la meva pregària et cau bé, però oi que és indiferent allò que l'home et conti amb tal que et parli de tot cor?
Per ser-te franc, no tinc gran cosa a dir-te, no vull pas escalfar-te les orelles amb els meus

menuts enuigs. Arribaries a pensar que no faig més que plànyer-me. D'altra banda, tampoc no goso demanar-te res, en efecte, amb quin dret exigir-te el que sigui? I a més, què et podria dir jo que Tu ja no ho sàpigues, Senyor Déu?

Vet aquí que ara mateix barbotejo, història de bescanviar alguns mots amb algú. S'ha dit que dues muntanyes no es poden trobar mai per mai, però que l'home sempre podrà trobar-se amb un altre home.

Ara bé, quin home?

N'hi ha ben pocs d'aquells amb qui t'agradaria tenir una entrevista.

N'hi ha algun a qui ni gosaries atansar-te. I amb els primers encara cal vigilar amb el llenguatge tement que no siguin deformades les teves paraules. I és que la gent és capaç del pitjor. Mentre que amb Tu, Senyor, es pot enraonar sense por. Amb tot, em pregunto...

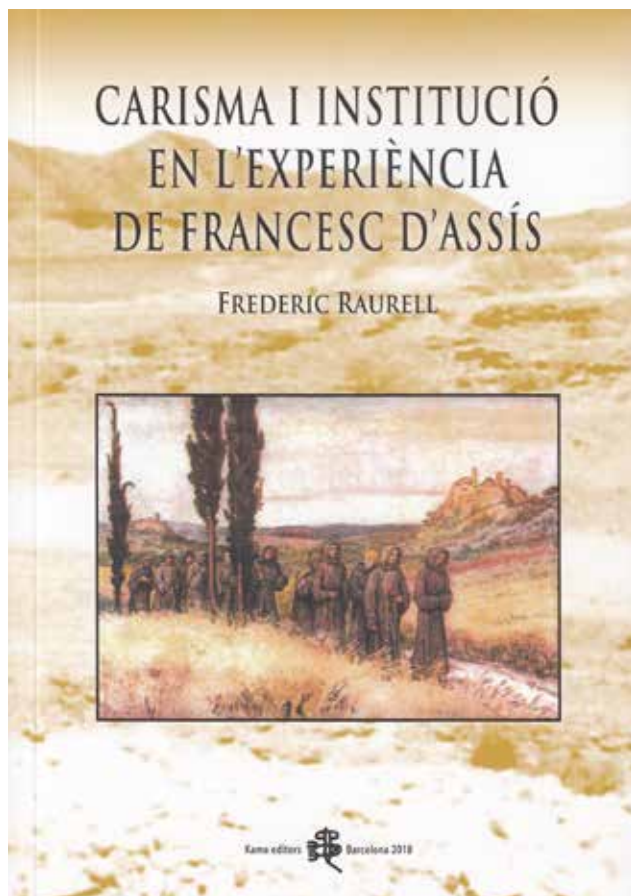
Oi que potser ja és hora que m'aturi? Tota aquesta xerrameca t'ha de fatigar. A més, el teu temps és tan preciós.

Això no impedeix que sigui bo, Senyor, obrir-se a Tu quan sentim el nostre cor afeixugat...

CARISMA I INSTITUCIÓ EN L'EXPERIÈNCIA DE FRANCESC D'ASSÍS

FRA JACINT DURAN I BOADA

CARISMA I INSTITUCIÓ EN L'EXPERIÈNCIA DE FRANCESC D'ASSÍS

Frederic Raurell

Kame Editors, Barcelona 2018.

Aquest llibre ens posa dins el món franciscà, tant en els seus orígens com en les diferents repercussions que ha tingut el franciscanisme a través dels segles. I això de la mà de Frederic Raurell, conegut biblista i caputxí català, que ens torna a

acompanyar en el món franciscà que a ell el fascina i l'empeny a investigar i, encara més, a endinsar-se en el ric silenci d'on brolla l'experiència de Francesc d'Assís.

El llibre conté diferents estudis que es podrien agrupar en quatre grups. Primer, l'autor s'aproxima a Francesc mateix des de seva perspectiva contemplativa. S'aproxima amb respecte a l'eremitori de Cortona on l'autor hi va anar l'any 1996 amb Optatus van Asseldonk, caputxí, estudiós a qui ell dedica el llibre i qualifica de místic. Aquest lloc no és sols el lloc que l'autor dedica al primer capítol sinó el context mental i cordial des del que l'escriu. En el segon capítol, com qui continua el mateix tema, posa la vessant bíblica del desert com a metàfora i realitat de la vida espiritual cristiana. Hi ha tres capítols més que acaronen la persona de Francesc d'Assís. Un dedicat a la polèmica, però molt interessant,

personalitat de fra Elies, a qui vol treure de la llegenda negra tant de la historiografia franciscana, com de l'estudi crític del franciscanisme que arrenca, bàsicament, de Paul Sabatier, que sempre ha vist en fra Elies la bèstia negra contrària a sant Francesc. Un altre personatge que ens apropa a sant Francesc és Giacomina dei Settesoli. L'autor estudia la carta que Francesc li va enviar i el protagonisme que ella va tenir en els dies de la mort

del sant. Finalment, d'aquests capítols dedicats més directament a Francesc d'Assís cal valorar l'estudi sobre el salm 141, que el sant va recitar en l'hora de la seva mort. És curiós que aquest salm, malgrat la seva importància a l'hora de la mort de Francesc, no surt en cap cita de l'Ofici de Passió.

Un altre grup de capítols, que no són correlatius en el llibre, es podien posar en continuïtat de l'anterior llibre del mateix autor "Amics heterodoxes de Francesc d'Assís" editat a Barcelona el 2014, on estudia la recepció de Francesc en diferents autors tant antics com actuals, tant catòlics com heterodoxes. En el present llibre analitza la influència de Francesc d'Assís en l'escriptor Herman Hesse, Giovanni Papini i Dante, dedicant un capítol a cadascú. Continuant analitzant la influència franciscana, també en la història de la cultura, fa una aproximació a l'art del Renaixement i també analitza la influència franciscana en el moviment jueu del Hassidisme. En aquest capítol subratlla l'atracció constant del món jueu per Francesc d'Assís, en el món del pensament i l'art recent, però també en el pensament hassídic, moviment espiritual jueu nascut el segle XVIII. En aquest sentit Frederic Raurell fa una aportació al llarg camí de congressos i estudis que volen aproximar-se a la mútua influència entre el món jueu i el franciscà.

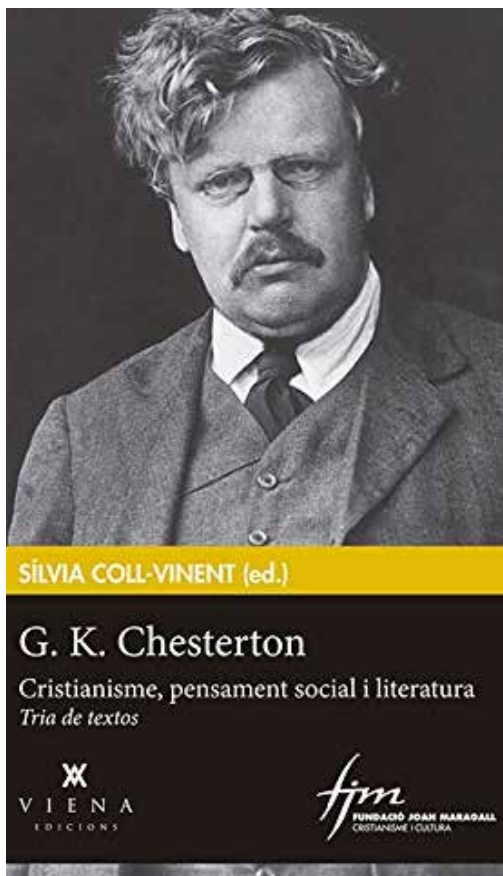
Finalment, el llibre conté tres capítols dedicats a l'orde caputxí. Podríem començar per la influència franciscano-caputxina en els jesuïtes, en concret en les pintures que hi ha en l'església de Gesù, a Roma, on hi ha un cicle de la vida de Francesc d'Assís, del temps de Francesc de Borja. Les pintures són especialment interessants perquè Francesc porta l'hàbit caputxí, segurament això no sols és testimoni de l'interès de la companyia pel Pobriçó sinó de l'estreta col·laboració entre els jesuïtes i els caputxins.

De l'inici dels temps de la reforma caputxina l'autor estudia una figura femenina molt citada, però poc coneguda. Es tracta de Vittoria Colonna, dona intel·ligent i estudiosa, escriptora amb pensament propi, que va defensar els caputxins en moments molt difícils. No sols va defensar l'orde caputxí sinó que, segons l'autor, podria ser anomenada mare de l'orde.

Frederic Raurell també ens presenta la figura del caputxí Pare Pius. Ell en veu sobretot un exemple a seguir, més que un taumaturg a invocar. En el capítol contrasta la figura lúcida i honesta del Pare Pius amb un transfons ambigu d'entreguerres on les postures i els interessos eren molt contraposats, fet que va portar a utilitzar la seva figura per persones i interessos no massa evangèlics, malgrat ell mateix. Fins poc abans de la seva mort, i també en l'actualitat, és utilitzat per defensar postures no massa en coherència amb el Vaticà II. Per això, cal aprofundir i estudiar aquesta figura i els seus camins evangèlics. Cal seguir les intuïcions d'aquest starets occidental, com l'anomena l'autor, i fugir de les utilitzacions de la seva figura, ens recomana Frederic Raurell.

El text del llibre està acompanyat de belles i adequades il·lustracions i fotografies que ens amplien visualment el seu contingut i també la implicació personal de l'autor que no escriu des la barrera sinó implicat en el text. El català és d'una gran fluïdesa i és un goig llegir-lo. Llàstima que l'editor s'hagi equivocat i en la solapa del llibre ha repetit la del llibre "Amics heterodoxes de Francesc d'Assís".

És un llibre molt divers en els seus temes, encara que tots queden a l'entorn de Francesc d'Assís i del franciscanisme. Llibre fàcil de llegir, interessant, ajudarà a fer-se noves preguntes tot estimant la gran tradició franciscana i sobretot el Pobriçó d'Assís.

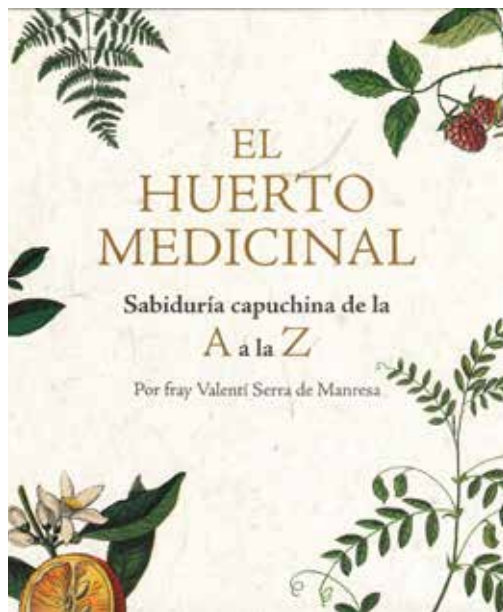

CRISTIANISME, PENSAMENT SOCIAL I LITERATURA, DE G.K. CHESTERTON

SÍLVIA COLL-VINENT (Ed.)

FUNDACIÓ JOAN MARAGALL, COL. CRISTIANISME I CULTURA, EDICIONS VIENA, BARCELONA, 2017.

L'autora ens acosta la figura de Chesterton amb una tria de textos seus articulats entorn dels tres grans àmbits sobre els quals va pensar, escriure i discutir: el cristianisme i la religió en general, el pensament social i polític, i la literatura i la crítica literària. Algunes de les traduccions d'aquest volum són les que als anys vint del segle passat van fer Pau Romeva, C.A. Jordana o Marià Manent; altres són inèdites. Un tast de la brillantor d'aquest pensador, escriptor, filòsof, cronista, crític literari i orador.

EL HUERTO MEDICINAL. Sabiduría capuchina de la A a la Z

FRA VALENTÍ SERRA DE MANRESA

ED. MEDITERRÀNIA, BARCELONA, 2018.

La tradició herborística i hortícola practicada pels franciscans caputxins s'ha conservat en vells manuscrits inèdits i en tractats antics molt poc coneguts. Secrets de cultiu i pràctiques terapèutiques que fra Valentí Serra de Manresa recopila en aquest llibre per apropar-nos a tots els interessats en la medecina natural i en els cultius ecològics i de proximitat.

El manual de les herbes, flors i hortalisses remeieres que tothom ha de tenir a casa. Un llibre exquisidament editat que revela els secrets de cultiu i pràctiques terapèutiques de la tradició herborista i hortícola practicada pels franciscans caputxins des de fa segles.

Tota aquesta cultura s'ha conservat en vells manuscrits inèdits i en tractats antics molt poc coneguts que fra Valentí Serra de Manresa recopila en aquest llibre per acostar-los a tots els interessats en la medicina natural i en els cultius ecològics i de proximitat.

STORIA DELLA SPIRITUALITÀ FRANCESCANA, secoli XIII-XVI

MARCO BARTOLI, WIESLAW BLOK, ALESSANDRO MASTROMATTEO

EDIZIONI DEHONIANE BOLOGNA (EDB), BOLONYA, 2017.

L'Institut Franciscà d'Espiritualitat de Roma junt amb l'Institut Teològic Sant Antoni de Pàdua ens ofereixen aquest important volum (primer d'una sèrie) sobre la Història de l'Espiritualitat Franciscana.

L'obra es presenta com un manual sintètic que comprèn vuit segles, posant l'atenció en la mútua influència entre espiritualitat i història.

Francesc i Clara d'Assís, Antoni de Pàdua, Elisabet d'Hongria, Àngela de Foligno, Margarida de Cortona, Bonaventura, Bernardí de Siena, Per d'Alcàntara i altres, són introduïts pels millors especialistes: Bartoli, Lehmann, Vauchez, Pellegrini, Cargnoni, Dalarun...

L'obra dedica tota una part al paper del teatre, la litúrgia, la iconografia, la poesia i la música en la transmissió de l'Espiritualitat Franciscana.

LA ISLA DE LOS MONJES

ANNE CHRISTINE GIRARDOT

DISTRIB. BOSCO FILMS, PAÍSES BAIXOS, 2017.

Aquest film en forma de documental narra el procés que experimenta una comunitat de monjos cistercencs holandesos que, degut a la disminució del nombre de membres de la seva comunitat, decideixen vendre el convent i traslladar-se a una illa del Mar Bàltic. La cinta, amb unes fotografies excepcionals i un guió molt ben confegit, descriu la nostàlgia, els dubtes, les queixes dels feligresos, així com la valentia i la crida d'aquests monjos. En les entrevistes suren, amb una gran simplicitat i sinceritat, els motius vocacionals, la fascinació per Déu, la bellesa de l'oració, l'atracció pel treball manual, pel silenci... Una petita obra d'art que mereix ser contemplada.

**“Lloat sigueu, Senyor meu, per aquells que
perdonen pel vostre amor,
i aguanten malaltia i tribulació”**

(Sant Francesc d'Assís)